

مجموعه چکیده مقالات

دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

دی ماه یکهزار و چهارصد و یک

حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

تهیه و تدوین

دبیر خانه دائمی همایش های دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

Abstract Collection of Articles

Second National Conference of Hikmah and Literature in Islamic culture and civilization

دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

۰۱۲۲۰-۴۳۳۱۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده مقالات

دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

دی ماه ۱۴۰۱

پیام دکتر عبدالحسین خسروپناه
معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی و رئیس همایش

بسم الله الرحمن الرحيم

- «يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ» (بقره، ۲۶۹)؛
- «هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ» (جمعه، ۲)؛
- «أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا» (نساء، ۵۴).

«حکمت» واژه‌ای قرآنی است که بعد از بررسی آن در قرآن، مشخص می‌شود که هیچ معادلی در زبان‌های دیگر ندارد. واژه‌های «حکمت» و «حکیم» در مجموع بیش از ۱۱۰ بار در قرآن به کار رفته که نشان‌دهنده اهمیت آن است. ما با بررسی اجمالی سه آیه مبارکی که در ابتدا ذکر شد، به چهار نکته اشاره می‌کنیم: ۱. صاحبان حکمت صاحبان لب (عقل ناب) هستند؛ ۲. حکمت از سنخ علم است؛ ۳. حکمت با شریعت و نبوت پیوند دارد؛ ۴. ثمره حکمت نیز خیر کثیر است.

توضیح نکته اول: قرآن حکیم صاحبان حکمت را اولوالالباب نامیده است، یعنی کسانی که دارای عقل ناب هستند و از همه مراتب عقل نظری (عقل استدلال‌گر و شناسنده هست‌ها و نیست‌ها)، عقل عملی (درک‌کننده نیکی‌ها و بدیها)، عقل معاش (عقل تدبیرگر و برنامه‌ریز) و عقل معاد (عقل عاقبت‌اندیش دنیوی و اخروی) برخوردارند. واژه‌های «فؤاد» و «قلب» نیز در قرآن به کار رفته است. فؤاد همان عقل ناب است که ورزیدگی و پختگی بیشتری پیدا کرده است و هنگامی که عقل ناب از مرتبه فؤاد نیز فراتر رود و کمال نهایی خود را دریابد، قلب نامیده می‌شود.

توضیح نکته دوم: واژه «علم» مشترک لفظی است. معنای اولی و اصلی آن همان دانستن و شناخت جهان آفرینش اعم از ظواهر و اسرار طبیعت و انسان است و معلومات قابل حصول آن دایره گسترده‌ای دارد که همه لایه‌های عالم تکوین و تشریح یعنی عالم حس، خیال، وهم، عقل، قلب و فراتر از آن را در بر می‌گیرد و با ابزار و روش‌های صحیح مختلفی مانند روش تجربی، عقلی، نقلی و شهودی می‌توان مراتب گوناگون معارف نظری و عملی را به دست آورد.

معنای دوم علم اشاره به امری دارد که زمینه‌ساز حصول معرفت می‌باشد. مدلول این معنا می‌تواند شامل واقعیت‌هایی با حقایق مختلف باشد که سه قسم دارد: ۱. اتحاد عالم و معلوم در معرفت حضوری؛ ۲. حالت‌هایی ذهنی که بازنمایی‌کننده و حاکی از معلوم باشند؛ ۳. گزاره‌هایی بین‌الذهانی که ذهن را برای شناختن امور واقعی و ارزشی آماده سازد.

معنای سوم که اکنون بسیار رایج است، مجموعه‌ای از پیش‌فرض‌ها، مفاهیم، آموزه‌ها و دعاوی، دلایل و شواهد له و علیه آراء و دعاوی پیرامون یک موضوع می‌باشد که زمینه را برای حصول «معرفتی مفهومی» برای افراد مختلف فراهم می‌کند. علوم و رشته‌های مختلف حوزوی و دانشگاهی — که معمولاً دارای تعریف، موضوع، روش، هدف، مبانی، گستره و مکاتب‌های مشخص هستند — چنان مخزنی از مدارک و اسناد هستند که به صورتی روشمند و منضبط این مجموعه را در اختیار معرفت‌جویان قرار می‌دهد.

علم در معنای اول و نیز در مورد اول و دوم از معنای دوم، امری فردی است، اما در مورد سوم از معنای دوم و نیز معنای سوم، امری اجتماعی می‌باشد. هدف اصلی انسان‌ها می‌بایست واجد شدن علم در معنای اول باشد و آنچه به عنوان معنای دوم و سوم علم ذکر شد، واسطه‌های رسیدن به هدف اصلی هستند.

توضیح نکته سوم را از حدیث امیرالمؤمنین علی — علیه‌السلام — استفاده می‌کنیم که می‌فرماید: «... فَبَعَثَ فِيهِمْ رُسُلَهُ وَ وَاَتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ لِيَسْتَأْذُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ وَ يَذَكِّرُوهُمْ مَنْسِيَّ نِعْمَتِهِ وَ يَحْتَجُّوْا عَلَيْهِمْ بِالتَّبْلِيغِ وَ يُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ ...»؛ یعنی «پس پیامبران را به میان مردم فرستاد. پیامبران از پی یکدیگر آمدند تا از مردم بخواهند که آن عهد را که خلقتشان بر آن سرشته شده، به جای آرند و نعمت او را که از یاد برده‌اند، به یاد آورند و از آنان حجت گیرند که رسالت حق به آنان رسیده و خردهایشان را که در پرده غفلت مستور شده است، برانگیزند».

طبق این فرمایش، حکمت که زاییده عقل ناب است گاهی پوشیده می‌شود و باید احیا شود و کار پیامبران احیای حکمت است. بشر هرگاه شریعت و نبوت الهی را کنار گذاشت، حکمت را از دست داد و فقط یک یا چند قسم از اقسام عقل را دنبال کرد و دچار آسیب شد؛ مثلاً دغدغه انسان‌ها در غرب و در قرون وسطی، عقل معاد بود و از عقل معاش غفلت ورزیدند و از دوره رنسانس به بعد، عقل معاش را جدا از عقل معاد دنبال کردند و ما هنوز هم شاهد آسیب‌های جبران‌ناپذیر هر دو دوره هستیم؛ بنابراین، این نکته را باید توجه داشت که حفاظت و صیانت از حکمت از طریق شریعت و نبوت است.

اگر حکمت به دست آید، اثرش خیر کثیر خواهد بود و نمونه‌اش حکمرانی حکمی و مُلک عظیمی است که خداوند به آل ابراهیم عطا کرد. خلاصه اینکه حکمت دانش نافع عقلانی در سه ساحت بینش، منش و کنش است که منتهی به خیر کثیر می‌شود و حیات طیبه یکی از مصادیق خیر کثیر است. وظیفه ما این است که حکمت را — با چنین تلقی‌ای که اشاره شد — در علوم مختلف و نیز در

هنر به کار گیریم و با استفاده از کاربرست حکمت در علوم، علوم حکمی — مثلاً علوم انسانی حکمی، علوم پزشکی حکمی، معماری حکمی و هنر حکمی — را حاصل کنیم.

هنگامی که رویکرد حکمی به علوم و هنر ایجاد شود، غایت فعالیت‌های مرتبط با علوم اموری مانند تعلیم و تعلم ذهنی (آموختن و آموزش دانش‌های مدون)، تدبیر (کاربرست مفاهیم در مصادیق و شناخت صاحب آیه (خالق) از طریق آیات (مخلوقات))، تفکر (سیر از معلومات قبلی برای معلوم نمودن مجهولات و سؤالات) و تعقل عملی (شناخت حسن و قبح عقلی و شرعی و کنترل امیال توسط عقل هنگام وقوع تعارض و تزاخم منافع و مصالح در تدبیر امور معیشت و عاقبت‌اندیشی دنیوی و اخروی) خواهد شد که می‌تواند به تدبیر حیات دنیوی و اخروی مبتنی بر حکمت (یعنی علم نافع کارآمد مبتنی بر عقل ناب) منجر شود تا زمینه را برای حیات و حکمرانی حکمی فراهم سازد و جامعه را در مسیر تحقق اهداف و مقاصد والای اسلام قرار دهد و استعداد‌های فردی و اجتماعی را شکوفا سازد و عقل افراد و جامعه کامل‌تر و راه دستیابی به «فؤاد» و سپس «قلب» برای آنها هموارتر و جامعه انسانی و الهی شکوفاتر خواهد شد و بهترین و بیشترین منفعت‌ها در عرصه‌های مختلف مادی و معنوی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی را در جهت هدف خلقت — یعنی تقرب الی الله — نصیب صاحبان علم و سایر انسان‌ها خواهد کرد.

همه اقسام علم و هنر از چنین مراحل برخوردار هستند. پیوند حکمت با علم و هنر به معنای آن است که عالم و هنرمند همه ساحت‌های هفتگانه خود را بر اساس حکمت بیارایند. ساحت‌های هفتگانه انسان عبارتند از: ۱. دانش؛ ۲. بینش (جهان‌بینی)؛ ۳. انگیزش؛ ۴. گرایش؛ ۵. منش (ارزش)؛ ۶. روش؛ ۷. کنش. هر فعل و کنشی که از انسان سر می‌زند، بر شش ساحت پیشین آن استوار است. عالم و هنرمند نیز از این قاعده مستثنی نیستند. عالم و هنرمند مدرن ساحت‌های هفتگانه خود را بر اساس عقلانیت سوبجکتیویسم، یعنی عقل خودبنیادی تنظیم می‌کند که عقل معاد را در بر نمی‌گیرد؛ یعنی سکولاریسم زاییده سوبجکتیویسم است. منشأ سوبجکتیویسم هم اومانیزم است که انسان را محور می‌داند. در مقابل، عالم و هنرمند حکیم، خرد ناب را — که همان پیروی از عقل نظری، عملی، معاش و معاد است — به کار می‌گیرد.

آنچه باعث می‌شود علم و هنر حکمی تولید و به کار گرفته شود، آن است که حکمرانی علم حکمی و حکمرانی هنر حکمی ایجاد شود. حکمرانی علم و هنر به معنای حکومتی کردن علم و هنر نیست بلکه بسته‌ای است که موارد مربوط به علم و هنر را در بر می‌گیرد و سیاست‌گذاری، تنظیم‌گری و خدمات عمومی را شامل می‌شود. حکمرانی حکمی امر بسیار مهمی است و اگر هدف ما ترویج فرهنگ و تمدن حکمی است، باید حکمرانی حکمی را مطالبه کنیم.

معاونت علوم انسانی و هنر همایشی چهارده روزه را در سال ۱۴۰۰ با عنوان «علوم انسانی و حکمت اسلامی» برگزار کرد. در همین راستا و با رویکردی تخصصی تر و با مشارکت داوطلبانه بعضی از استان‌ها، نُه همایش را در سال ۱۴۰۱ با عناوین «حکمت اسلامی و هنر»، «حکمت اسلامی، فقه، حقوق و علوم سیاسی»، «حکمت اسلامی، اقتصاد و مدیریت»، «از حکمت اسلامی تا حکمرانی حکمی»، «حکمت اسلامی و علوم رفتاری»، «حکمت اسلامی و علوم طبیعی»، «حکمت اسلامی و معماری و شهرسازی»، «حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی» و «حکمت اسلامی و جامعه و خانواده» برنامه‌ریزی نمود که به ترتیب، واحدهای یزد، آزادشهر، قزوین، نجف‌آباد، اصفهان، علوم و تحقیقات، کرج، زاهدان و تبریز امور علمی و اجرایی مربوط به آن همایش‌ها را پیگیری کرده‌اند. استادان و افراد متعددی در پیشبرد امور این رخداد مهم نقش داشته و زمان قابل توجهی در این خصوص صرف شده است. اینجانب از همه دست‌اندرکاران این همایش‌ها که با عزم و اراده‌ای جدی و خالصانه تلاش کرده و امور مربوطه را پیش برده‌اند صمیمانه تشکر می‌کنم و توفیقات روزافزون همه آنها و رضایت حضرت بقیة‌الله — ارواحنا له الفداء — را از خداوند متعال خواستارم.

والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

عبدالحسین خسروپناه

دی ماه ۱۴۰۱

پیام دکتر مسعود اکبری زاده

سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی استان سیستان و بلوچستان و واحد زاهدان

به نام خدا

«الحکمه ضاله المؤمن يأخذها اینما وجدها» همانا دانش راستین گمشده مؤمن است،

هر جا آن را بیابد برمی دارد (واژه عربی حکمت از ریشه حکم است؛ معنای اولی این ریشه را برخی منع "بازداشتن" دانسته اند و آن منعی است که برای اصلاح باشد، بر همین اساس، لگام اسب را حکمه الدابه خوانده اند، زیرا اسب را از چموشی و کج روی بازمی دارد، همین معنا را در یکی از معانی ذکر شده برای حکمت نیز می یابیم: علمی که انسان را از کار زشت باز می دارد و شاید از این رو فرمانروا را حاکم خوانده اند. چون ستمگر را از ستمگری باز می دارد. نهادن امور در جای خود نیز از معانی شایع حکمت است. همچنین معنای حکمه (به کسر حاء و بر وزن فعله) به معنای استواری و اتقان است یا امری که در آن رخنه و ضعفی راه ندارد. در این صورت حکمت دانشی است که آدمی به کمک آن افعالش را از روی تدبیر و اتقان انجام می دهد و فرد حکیم نیز کسی است که فکر او بنای استوار و محکمی دارد و آفات در فکر و اندیشه او راه ندارد. تعاریف دیگری هم برای حکمت گفته شده که هر کدام جنبه ای از این مفهوم را روشن می کند. از جمله اینکه حکمت دست یافتن به حقیقت به یاری علم و عقل است و یا اینکه حکمت شناخت بهترین چیزها با برترین دانشهاست و در این صورت شناخت خداوند را می توان مصداق بارز آن دانست. در قرآن بیست بار واژه حکمت و نیز حدود صد بار کلمه حکم آمده است. از میان تعاریف لغوی که برای حکمت شده دو تعریف بنیادین برای حکمت وجود دارد که آیات قرآن و احادیث بیشتر بدین دو معنی تکیه دارد: یکی منع و بازدارندگی و دیگری استحکام و استواری. ارتباط این دو معنی با هم آن است که علمی که خالی از خلل و یا معلومات عقلی که دور از خطا و کذب، یعنی استوار و محکم باشد، سبب استواری احوال و افکار و افعال می گردد و مانع آدمی از نادانی و زشت خویی و نادرستی میگردد. خدا را سپاس که توفیق نصیب راهمان شد تا در راستای اهداف متعالی نظام مقدس جمهوری اسلامی و با برنامه های آینده نگرانه دانشگاه آزاد اسلامی کشور شاهد برگزاری سلسله همایش های حکمت و علوم در این مجموعه عظیم علمی هستیم. امید که این برنامه های علمی باعث تعالی علوم حکمت محور در سطح جامعه شود. در پایان بر خود لازم می دانم از تمامی عوامل برگزاری همایش های حکمت و علوم به ویژه همایش حکمت و علوم انسانی در استان سیستان و بلوچستان که در به نتیجه رسیدن این همایش تلاش زیادی کرده اند کمال تقدیر و تشکر را به عمل آورم. توفیق الهی رفیق راهتان باد.

ان شاء الله

مسعود اکبری زاده

دی ماه ۱۴۰۱

پیام دکتر مصطفی سالاری

دبیر علمی دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

به نام خدای حکیم

حکیم از نام های مشهور خداوند است و حکمت از کلمات قرآنی است که با مشتقات واژه

بیش از ۱۰۰ بار در قرآن کریم به کار رفته است. همچنین در احادیث نبوی و روایات امامان معصوم برای حکمت اهمیت بسیاری ذکر شده است. از جمله معانی این واژه می توان به دانش، استواری در کارها و امور، قرار گرفتن امور در جایگاه واقعی و مسیر درست خود و پی بردن به حقیقت امور اشاره کرد. قرآن کریم حکمت را همراه با خیر کثیر می داند. یعنی اگر علوم متکی بر حکمت الهی و در راستای خواست الهی به کار گرفته شوند برای بشر همراه با خیر کثیر خواهند بود در غیر این صورت از علوم مختلف خیری نصیب بشر نخواهد شد. فرهنگ ایرانشهری با حکمت پیوندی دیرینه دارد چرا که ایرانیان از دیرباز یکتاپرست بوده اند و در کسب علوم مختلف پیشتاز. فرهنگ ایرانی در دوره اسلامی نیز با پیوند زدن پیشینه غنی خود با اسلام یکی از باشکوه ترین دوره های تاریخ تمدن بشر را شکل داده است. ادبیات فارسی گنجینه ایست گرانبها از حکمت ایرانی اسلامی که در اشعار و آثار بزرگانی مانند فردوسی، نظامی، سنایی، عطار، مولوی، سعدی، حافظ و صدها شاعر و نویسنده بزرگ دیگر تبلور یافته است. هر کدام از این شاعران و نویسندگان گاه در نوع خود در جهان بی نظیر هستند. شعر مولانای بلخی سراپا حکمت است و در جهان متفکر و شاعری نظیر او نداریم. فردوسی از بزرگترین شاعران حماسه سرای جهان است و شعر او به ویژه آنجا که خود شاعر رشته کلام را در دست می گیرد سرشار از حکمت است. اینک که به لطف خداوند و با برنامه ریزی عالمانه معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی سلسله همایش های حکمت و علوم با هدف تعالی علوم انسانی برگزار می شود دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان نیز توفیق برگزاری یکی از این موضوعات را با عنوان حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی دارد. امید است این اقدام گامی موثر در معرفی هرچه بهتر فرهنگ ایرانی اسلامی و ادبیات فارسی باشد.

به امید خدا

مصطفی سالاری

دی ماه ۱۴۰۱

عنوان همایش: دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

برگزار کننده: دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

تاریخ برگزاری همایش: ۲۱ دی ماه ۱۴۰۱

محورهای همایش:

ادبیات و زبان شناسی

- پیشینه و نظریه‌های زبان‌شناختی در تمدن اسلامی
- نقادی مبانی نظریه‌های زبان‌شناختی رایج
- حکمت اسلامی و اعتبارهای زبانی
- حکمت اسلامی و ادبیات فارسی
- حکمت اسلامی و ادبیات عربی
- حکمت اسلامی و ادبیات ملل (فرهنگ زبان، هویت و نقد)
- حکمت اسلامی و زبان‌شناسی شناختی
- حکمت اسلامی در باب فرهنگ هویت و نقد

فرهنگ و تمدن و تاریخ

- مناسبات علم و فرهنگ در تمدن اسلامی
- طبقه‌بندی علوم در تمدن اسلامی
- نقش علوم تاریخ در تمدن اسلامی
- نقش علوم ریاضیات در تمدن اسلامی
- نقش علوم نجوم در تمدن اسلامی
- نقش علوم پزشکی در تمدن اسلامی
- نقش علوم جغرافیا در تمدن اسلامی
- نقش علوم فلسفه در تمدن اسلامی
- نقش علوم فیزیک در تمدن اسلامی
- نقش علوم شیمی در تمدن اسلامی
- نقش علوم هنر و معماری در تمدن اسلامی
- تاریخ تمدن اسلامی در ایران
- تاریخ تمدن اسلامی در آفریقا
- تاریخ تمدن اسلامی در اروپا
- ادوار تمدن اسلامی و علل افول تمدن اسلامی
- مؤلفه‌های احیای تمدن اسلامی

حکمت و ادبیات دینی فِرّهنگ و تمدن اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان با همکاری معاونت علوم انسانی و هنر

دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

- محورهای همایش:**
- پیشینه و نظریه‌های زبان‌شناختی در تمدن اسلامی
 - حکمت اسلامی و ادبیات فارسی
 - حکمت اسلامی و ادبیات عربی
 - حکمت اسلامی و ادبیات ملل (فرهنگ زبان، هویت و نقد)
 - مناسبات علم و فرهنگ در تمدن اسلامی
 - نقش علوم فلسفه در تمدن اسلامی
 - تاریخ تمدن اسلامی در ایران
 - ادوار تمدن اسلامی و علل افول تمدن اسلامی
 - و سایر موضوعات مرتبط

همراه با برگزاری پنل‌های بین‌المللی

- مهلت ارسال چکیده مقالات: ۳۰ آذرماه ۱۴۰۱
- برگزاری پیش‌همایش: ۱۱ تیر ۱۴۰۱
- مهلت ارسال نسخه نهایی مقالات: ۱۰ دیماه
- زمان اعلام نتایج داوری: ۱۵ دیماه ۱۴۰۱
- ثبت‌نام (افتتاحیه، پنل‌های تخصصی و اختتامیه): ۱۵ دیماه
- افتتاحیه همایش: ۲۱ دیماه ۱۴۰۱
- برگزاری پنل‌های تخصصی: ۲۱ دیماه ۱۴۰۱
- برگزاری اختتامیه همایش: ۲۱ دیماه ۱۴۰۱

جهت دسترسی به موضوعات محوری کمیته‌ها، زمانبندی پیش‌همایش‌ها و ارسال مقالات به سایت همایش مراجعه فرمایید.
نشانی دبیرخانه: زاهدان، خیابان دانشگاه- مجتمع دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، دانشکده علوم انسانی، گروه زبان و ادبیات فارسی. کد پستی: ۹۸۱۶۷۴۳۵۴۵

پل‌های ارتباطی

تلفن دبیرخانه:

۰۵۴-۳۱۱۳۵۴۵۲

تلفن همراه:

۰۹۱۷۸۴۳۷۸۴۰

islamicikhmah.iau.ir و <https://wlcc.iauzah.ac.ir/fa>

۰۱۲۲۰-۴۳۳۱۶

شورای سیاست گذاری و هیئت اجرایی همایش:

رئیس شورای سیاست گذاری: دکتر محمد مهدی طهرانچی

رئیس همایش: حجت الاسلام و المسلمین دکتر خسرو پناه

سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان: دکتر مسعود اکبری زاده

دبیر علمی همایش: دکتر مصطفی سالاری

دبیر اجرایی همایش: دکتر بهروز رومیانی

کمیته علمی همایش:

نام و نام خانوادگی	رشته تحصیلی	مرتبه علمی	واحد دانشگاهی / سازمان
دکتر احمدرضا کیخای فرزانه	زبان و ادبیات فارسی	دانشیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
دکتر مسعود اکبری زاده	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
دکتر مصطفی سالاری	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
دکتر بهروز رومیانی	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
حسینیه عبیدی	زبان و ادبیات فارسی	مربی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
دکتر عبدالله واثق عباسی	زبان و ادبیات فارسی	دانشیار	دانشگاه سیستان و بلوچستان
دکتر علی محمد پشت دار	زبان و ادبیات فارسی	استاد	دانشگاه پیام نور تهران
دکتر سید احمد حسینی کازرونی	زبان و ادبیات فارسی	استاد	دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر
دکتر منصور نیک‌پناه	زبان و ادبیات فارسی	دانشیار	مجمع آموزش عالی سراوان
دکتر احمد مجوزی	آموزش زبان انگلیسی و زبان شناسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
دکتر سمیه رضایی	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه فرهنگیان
دکتر محبوبه خراسانی	زبان و ادبیات فارسی	دانشیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد
دکتر مهدی حاصلی	آموزش زبان انگلیسی و زبان شناسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان
دکتر سید احمد پارسا	زبان و ادبیات فارسی	استاد	دانشگاه کردستان
دکتر خدابخش اسدالهی	زبان و ادبیات فارسی	استاد	دانشگاه محقق اردبیلی
دکتر عطا محمد رادمنش	زبان و ادبیات فارسی	استاد	دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد
دکتر حسین اتحادی	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد زابل
دکتر آیت شوکتی	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی
دکتر رضا رضایی	زبان و ادبیات عربی	استادیار	دانشگاه سیستان و بلوچستان
دکتر سیده رقیه مهری نژاد	زبان و ادبیات عربی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایرانشهر
دکتر هاشم گودرزی	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایرانشهر
دکتر ساره تربیت	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایرانشهر
بابک دهقانی	تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس
احمدرضا نظری چروده	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا
سیما صابر صلغی	زبان و ادبیات فارسی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس
نیلوفر سادات عبدالهی	زبان و ادبیات فارسی		مدرس دانشگاه تهران

پنل های دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

زمان برگزاری پنل ها: سه شنبه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۰

صبح از ساعت ۹:۳۰ الی ۱۱:۳۰ ---- بعد از ظهر از ساعت ۱۴ الی ۱۵:۳۰

زمان سخنرانی	موضوع سخنرانی	سخنران
۱۰ الی ۹:۳۰	رازی و نقش محوری «عقل»	دکتر امیر حسین حانمی دانشیار گروه تاریخ، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
۱۰ الی ۱۰:۳۰	پیوند حکمت و ادبیات در اخلاق جلالی	عبدالرسول فروتن استادیار پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی «سمت»
۱۱ الی ۱۰:۳۰	دستاورد فکری مطالعات فلسفی-عرفانی توشیهیگو ایزوتسو در راستای مفاهیم فلسفی و صلح جهانی	دکتر ندا امین دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران
۱۴ الی ۱۴:۳۰	واکاوی جایگاه فقه تمدنی در احیای تمدن نوین اسلامی	دکتر حسین عندلیب استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم
۱۵ الی ۱۴:۳۰	نگاهی بر جایگاه فرهنگ و هنر در تمدن اسلامی بعد از انقلاب	دکتر بابک دهقانی دانش آموخته دکتری تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی صاحب امتیاز و مدیرمسئول جستارنامه فرهنگ و هنر اسلامی
۱۵ الی ۱۵:۳۰	تحلیل همسانی گفتار متن های آوینی در متون عرفانی با تکیه بر مثنوی معنوی و کلیات شمس	دکتر سیده زهرا حسینی نیا دبیر آموزش و پرورش منطقه ۹ تهران

----- پنلها به صورت حضوری و مجازی برگزار خواهد شد -----

<p>آدرس مکان برگزاری پنلها به صورت حضوری: زاهدان، خیابان دانشگاه، مجتمع دانشگاه آزاد اسلامی زاهدان، سالن علامه مجلسی دانشگاه. (زیرزمین مسجد)</p>
<p>اطلاعیه نحوه شرکت در جلسه مجازی: لطفا وارد لینک https://sessions.ec.iau.ir/sistan شده ... سپس با حالت مهمان (Guest) وارد شوید . لازم است نام خانوادگی- نام واحد را نیز در قسمت مربوطه (با حروف انگلیسی) نوشته و دکمه ورود را بزنید . این سامانه از نرم افزار Adobe connect مشابه کلاسهای مجازی استفاده می کند.</p>

پیش همایش دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی
در تاریخ ۱۱ تیرماه ۱۴۰۱، پیش همایش دومین همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی
با شرکت اساتید برجسته علمی کشور در دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان بصورت مجازی برگزار گردید.

سخنرانان علمی پیش همایش:

دکتر محمودرضا اسفندیار دانشیار رشته ادیان و عرفان تطبیقی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

موضوع: تجلیات حکمت و ادبیات ایران در فرهنگ و تمدن اسلامی جنوب شرقی آسیا
ساعت: ۱۱:۳۰-۱۰:۴۵

دکتر علی محمد پشت دار استاد دانشگاه پیام نور تهران

موضوع: حکمت در ادبیات فارسی
ساعت: ۱۲:۱۵-۱۱:۳۰

دکتر جواد رنجبر درخشی لر شاهنامه پژوه

موضوع: تفکر فلسفی در شاهنامه فردوسی
ساعت: ۱۰-۹:۱۵

دکتر علیرضا حسینی عضو هیات علمی دانشگاه کوثر بجنورد

موضوع: تاثیرپذیری ادبیات از حکمت اسلامی در قرون میانه هجری
ساعت: ۱۰:۴۵-۱۰

پنجشنبه ۱۱ تیر ۱۴۰۱
فهرست سخنرانان

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان با همکاری معاونت علوم انسانی و هنر

پیش همایش ملی حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

روز شنبه ۱۱ تیر ۱۴۰۱

ساعت ۹:۱۵-۱۲:۱۵

سخنران ها:

دکتر علیرضا حسینی

عضو هیات علمی دانشگاه کوثر بجنورد

موضوع: تاثیر پذیری ادبیات از حکمت اسلامی در قرون میانه هجری

ساعت: ۱۰:۴۵-۱۰

دکتر جواد رنجبر درخشی لر

شاهنامه پژوه

موضوع: تفکر فلسفی در شاهنامه فردوسی

ساعت: ۹:۱۵-۱۰

دکتر علی محمد پشت دار

استاد دانشگاه پیام نور تهران

موضوع: حکمت در ادبیات فارسی

ساعت: ۱۱:۳۰-۱۲:۱۵

دکتر محمود رضا اسفندیار

دانشیار رشته ادیان و عرفان تطبیقی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

موضوع: تجلیات حکمت و ادبیات ایران در فرهنگ و تمدن اسلامی جنوب شرقی آسیا

ساعت: ۱۰:۴۵-۱۱:۳۰

شرکت در این پیش همایش رایگان است و نیازی به ثبت نام ندارد

آدرس الکترونیکی پیش همایش: <https://sessions.iauec.ac.ir/sistan/>

پل های ارتباطی

تلفن دبیرخانه:

۰۵۴-۳۱۱۳۵۴۴۶

istamichikmah.iau.ir

سخنرانان کلیدی همایش:

سخنران
حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالحسین خسرو پناه معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه و رئیس همایش
دکتر علی اکبر اشرفی قائم مقام معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی و رئیس مرکز فرهنگی و دانشگاهی امام خمینی (ره)
حضرت آیت الله مصطفی محامی نماینده ولی فقیه در استان سیستان و بلوچستان و امام جمعه زاهدان

فرخی سیستانی شاعری پيشتاز در صنايع ادبي

مسعود اکبری زاده^۱

ابراهیم سراوانی^۲

چکیده

تشبیه یکی از مهمترین ابزارهای بیان مجازی است که در میان صور مختلف خیال، بدیع ترین و جالب ترین گونه آن به حساب می آید؛ زیرا مرکز اغلب صورتهای خیال که حاصل نیروی تخیل شاعر است، تشبیه می باشد. باید توجه داشت که صورتهای دیگر خیال از قبیل تمثیل، استعاره، تشخیص و حتی کنایه در حقیقت از یک تشبیه آشکار یا پنهان مایه می گیرد. به همین سبب قدرت تخیل شاعر تا حدود زیادی در کشف پیوند شباهت میان اشیا و پدیده ها آشکار می شود. بررسی صور خیال شاعرانه در شعر فرخی، وسعت خیال و تبحر او را در شاعری نشان می دهد و طعم شکر کلام او را به دیگران می چشاند. در این مقاله سعی بر آن شده است با تورقی بر دیوان فرخی سیستانی بهره گیری این شاعر گرانقدر سیستانی را از ممدوح (انسان) در فن تشبیه بررسی نماییم.

واژگان کلیدی: فرخی سیستانی، دیوان شعر فرخی، تشبیه، ممدوح، انسان.

۱ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. m.akbarizadeh@iauzah.ac.ir

۲ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. ebrahim.saravani@gmail.com

تحلیل شخصیت درویش در دیوان سیف فرغانی

بهر روز رومیانی^۱
ابراهیم سراوانی^۲

چکیده

بررسی و تحلیل شخصیت‌ها در متون کهن فارسی یکی از موضوعات مهم و قابل بحث در حوزه جامعه‌شناسی و ادبیات فارسی است، درویش یکی از کلمات پربسامد در ادبیات فارسی است که شاعران متعددی از آن استفاده نموده‌اند. شخصیت‌ها در متون ادبی نمادی از گروه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی یک ملت هستند که در خلال گفتگو میان شخصیت‌ها، به تفاوت زبان، لهجه، گرایش و در نهایت طبقه اجتماعی او پی می‌بریم. این شخصیت در این اثر شخصیتی ایستا است که سیف فرغانی در بسیاری از اشعار خویش از این شخصیت استفاده نموده است، که در این پژوهش قصد داریم معنای حقیقی شخصیت درویش را مشخص نماییم.

واژگان کلیدی: شخصیت، طبقه اجتماعی، سیف فرغانی، درویش.

۱ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. b.romiani@gmail.com

۲ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. ebrahim.saravani@gmail.com

شخصیت پردازی و شخصیت ها در داستانهای ایرانی

بهر روز رومیانی^۱
ابراهیم سراوانی^۲

چکیده

آدمها و اشخاص هر داستان پایه های مهم آن هستند. به طوری که می توان گفت: داستان بدون آدمها وجود خارجی نخواهد داشت، شخصیت های داستانی همان افراد جامعه هستند که به طریقی دیگر وارد جهان داستان شده اند و در روایتهای داستانی، زندگی جدیدی یافته اند. پس شخصیت های داستانی بر اساس خصلت و عادات رفتاری و از ترکیب نگاه و صحبت ها و اعمال انسان های واقعی خلق می شوند. شخصیت کسی است که نویسنده با خلاقیت، قدرت تخیل و تبحری که دارد آن را خلق می کند انتخاب شخصیت ها و نحوه ی پرورش آن ها در داستان، از عوامل مؤثر بر روند کلی داستان است. در میان شخصیت های داستانی، به ویژه در میان داستان های قدیم، با شخصیت هایی مواجه می شویم که جانشین و جایگزین شخصیت های دیگری شده اند. شخصیت های داستانی از خود هیچ اراده ای ندارند و این نویسنده است که با قلم توانای خود در وجود آن ها می دمدم و در آن ها حس زندگی، کوشش، یأس، بدبینی و... را به وجود می آورد. در این مقاله سعی شده است انواع شخصیت ها به عنوان عناصر اصلی داستانها و روایتهای بررسی شود.

واژگان کلیدی: شخصیت. ادبیات. داستان. نماد. تمثیل.

۱ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. b.romiani@gmail.com

۲ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. ebrahim.saravani@gmail.com

خمریات در دیوان هاتف اصفهانی

بهر روز رومیانی^۱
حسن غلامی^۲

چکیده

خمریات مجموعه شعرهایی هستند که در وصف باده و میگساری و شیوه های برگزاری آن در قالب های گوناگون سروده می شوند. تا کنون شاعران زیادی به این موضوع پرداخته اند. هاتف اصفهانی از جمله شاعرانی است که در دیوان خود اشارات زیادی به می و باده و ... غیره داشته است، بیشتر اشعار این شاعر در قالب غزل سروده شده است و مضامین عاشقانه دارند بنابراین وجود می و باده در شعر او فراوان است. برای می و نظایر آن می توان دو معنا در نظر گرفت: اول معنای ظاهری آن که با مستی و مدهوشی همراه و دوم معنای عرفانی آن که همراه هشیاری و بیداری است و با نوشیدن اینگونه بسیاری از صفات انسانی از انسان زایل می گردند و رنگ و بوی عرفانی به خود می گیرند، همچون وفاداری، راستگویی و از این رو بررسی این موضوع در دیوان هاتف اصفهانی مود توجه قرار گرفت.

واژگان کلیدی: شراب، هاتف اصفهانی، پیر(مراد)، مرید.

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. b.romiani@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. hsn718951@gmail.com

سیمای رسول اکرم (ص) در دیوان هاتف اصفهانی

بهر روز رومیانی^۱

حسن غلامی^۲

چکیده

شناخت و شناساندن پیامبر (ص) و رفتار و کردار والای ایشان و الگو پذیری از ایشان همواره یکی از مهمترین مقوله های ادبی فراگیر در جهان بوده است. شخصیت و رفتار ایشان همواره مورد توجه شاعران و نویسندگان مسلمان و غیر مسلمان بوده است. اعتقاد به نبوت نیز یکی از اصول اسلامی برشمرده شده است، از این رو در تمامی آثار گذشته و متاخر ادب پارسی پس از حمد و ثنای الهی اشاره به ایشان و مقام والای شان، رفتار ها و کنش های شخصیتی و اجتماعی شان شده است. هاتف اصفهانی از شاعرانی است که در بسیاری از جای های دیوان خویش به پیامبر (ص) و رفتار ها و کردار ها و حوادث زندگی ایشان اشاره داشته است. که در این پژوهش به مجموعه این اشارات و تلمیحات روایت شده در یک موضوع کلی یعنی سیمای پیامبر (ص) در دیوان هاتف اصفهانی می پردازیم.

واژگان کلیدی: پیامبر (ص)، هاتف اصفهانی، ادب فارسی، اشارات و تلمیحات

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. b.romiani@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. hsn718951@gmail.com

پیوند حکمت و ادبیات در اخلاق جلالی

عبدالرسول فروتن^۱

چکیده

آثار اخلاقی از جمله انواع متون منثور فارسی است. در این گونه کتب، حکمت عملی بر مبنای منابع اسلامی و یونانی با هدف رسیدن به نوعی مدینه فاضله شرح داده می‌شود. یکی از مهم‌ترین این آثار، اخلاق جلالی یا لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق است که مشهورترین اثر جلال‌الدین دوانی (۸۳۰-۹۰۸ق) به شمار می‌رود. این کتاب که به تعبیری بازنویسی اخلاق ناصری نصیرالدین طوسی (۵۹۷-۶۷۲ق) با افزوده‌های بسیار است، یک مقدمه و سه لامع (فصل) دارد: در تهذیب اخلاق، در تدبیر منزل، در تدبیر مدن و رسوم پادشاهی. فارغ از بُعد حکمی و اخلاقی این اثر، متن آن از حیث ادبی، از جمله نثر فنی و عالمانه دوانی و استشهاد به ابیات شاعران بزرگ ادب فارسی و نیز ذکر اشعار مؤلف درخور توجه است. در این مقاله به جایگاه اخلاق جلالی از منظر پیوند حکمت و ادبیات پرداخته خواهد شد. اخلاق جلالی در خارج از ایران، از جمله هندوستان هم جایگاه والایی داشته است. معرفی و بررسی دو اثر در شرح و تحشیه این کتاب از دیگر بخش‌های این مقاله خواهد بود: اعظم سواطع الآفاق فی شرح لوامع الاشراف نوشته محمد یوسف علی هندی و حواشی مولوی محمد عبدالغفور و مولوی محمد هادی علی بر اخلاق جلالی. این دو اثر در نمایاندن جنبه‌های حکمی و ادبی اخلاق جلالی مؤثر خواهند بود.

واژگان کلیدی: اخلاق جلالی، جلال‌الدین دوانی، حکمت و ادبیات، اعظم سواطع الآفاق، حواشی اخلاق جلالی

تحلیل ساختار گرای حکایت‌های تذکره‌الاولیاء عطار نیشابوری (بر مبنای الگوی روایی گریماس)

تاج‌الدین خندان^۱
شکر خدا شهبازی
لیلا خندان

چکیده

ساختار روایت یکی مباحث نقد ادبی جدید به شمار می‌آید. گریماس تلاش کرده است تا اجزای تشکیل دهنده ساختار روایت ولادیمیر پراپ را به شش عنصر روایی تقلیل دهد. عطار نیشابوری به عنوان یکی از داستان‌سرایان کلاسیک ادب فارسی در قالب روایت اندیشه‌های عرفانی خود را ارائه می‌کند. تذکره‌الاولیاء عطار، روایت زندگی عرفای بزرگ است که در قالب حکایت‌های زیبایی بیان می‌شوند. در این پژوهش سعی می‌شود که حکایت‌های تذکره‌الاولیاء را بر اساس الگوی ساختار گرای گریماس بررسی و تحلیل شود. با تحلیل ساختارهای حکایت تذکره‌الاولیاء می‌توان به هنر داستان‌پردازی و تفوق هنری عطار رهنمون شد. در این پژوهش، حکایت‌های تذکره‌الاولیاء با سه مولفه، پیرنگ، ساختار کنشگران و تحول شخصیت تحلیل می‌شوند. پیرنگ حکایت‌های تذکره‌الاولیاء، دارای سه بخش یا سه پاره‌ی ابتدایی، میانی و انتهایی هستند که از الگوی ثابت پیروی می‌کنند. نقش‌ها دارای هویتی معنوی یا یکی از حالت‌های درونی فاعل هستند. کنشگر فرستنده و گیرنده، به طور معمول "کنشگر فاعل" است. فاعل در تقابل با "نیروی درونی یا قوانین الهی" قرار می‌گیرد - یا چند مشارک در قالب یک کنشگر ارائه می‌شود. فاعل در جستجوی شیء ارزشی (هدف الهی) است و سعی دارد که به مطلوب خود دست یابد، اما هنگامی که هدف، شیطانی و بر اساس امیال نفسانی باشد نیروی الهی، فاعل را از رسیدن به هدف باز می‌دارد و در حکایت‌ها با روی دادن کرامت یا حادثه‌ای شگفت‌انگیز، فاعل توبه می‌کند و هدفش جنبه الهی به خود می‌گیرد.

واژگان کلیدی: ساختار گرای، روایت، تذکره‌الاولیاء، گریماس.

تأثیر و نقش علم نجوم در پیشرفت اثربخش تمدن اسلامی

دکتر احسان پوراسماعیل^۱

شهرزاد سروش^۲

چکیده

در این پژوهش، شکل‌گیری علم نجوم و تأثیر آن بر تمدن اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است. امروزه بیش از پیش اعجاز علمی قرآن کریم و نقش تمدن اسلامی در پیشرفت بشریت و در تمدن و فرهنگ امروزی جهان آن‌چنان واضح و مبرهن است که برای برشمردن اندازه‌ی سهم و تأثیر واقعی آن نیازی به حماسه‌سرایی نیست. علم نجوم، یکی از کهن‌ترین علوم است که ارتباط زیادی با فیزیک، شیمی، ریاضیات و دیگر علوم دارد و تأثیر آن بر پیشرفت تمدن اسلامی در جهان غیرقابل انکار می‌باشد که جملگی، حاصل تلاش و زحمات منجمان و دانشمندان مسلمان در طول تاریخ می‌باشد. در قرآن کریم بیش از ۱۵۰ آیه درباره‌ی هیأت و نجوم نازل شده است که عظمت دانش نجوم را برایمان خاطر نشان می‌سازد، بر این پایه بسیاری از احکام عبادی و غیر عبادی اسلام با علم نجوم پیوند ناگسستنی (نماز، روزه، تعیین قبله، مناسبات دینی و...) دارد. سهم بزرگ دانشمندان مسلمان در تکوین علوم بعد از ترجمه‌ی آنان مشخص می‌سازد که آنان فقط تکرار کننده‌ی گفته‌های پیشین خود نبودند. این پژوهش بر مبنای توصیفی-تحلیلی و منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. هدف این مقاله تبیین نقش علم نجوم و اثربخشی آن بر تمدن اسلامی است بدین منظور به بررسی نقش علم نجوم در ایران قبل از اسلام و بعد از آن پرداخته و تأثیر آن را در حوزه‌های: هنر (ساخت مساجد اسلامی)، ریاضیات و ادبیات فارسی پرداخته و به نتیجه‌گیری اهمیت علم نجوم پرداخته شد.

واژگان کلیدی: قرآن کریم، نجوم، تمدن اسلامی، علوم.

۱ - استادیار مؤسسه آموزش عالی آرمان رضوی dr.ehsanpouresmaeil@gmail.com

۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت اماکن متبرکه و مذهبی دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)

Shahrooz.Soroush2@gmail.com

بررسی نقش‌های ارتباطی سکوت گویا در شعر نظامی

مریم کیخایی^۱
مصطفی سالاری^۲

چکیده

سکوت گویا و نقش‌های آن از موضوعات تازه‌ای است که در زبان‌شناسی ادبی برای مطالعه و بررسی متون مختلف به آن توجه می‌شود. این پژوهش در چارچوب نظریات یاکوبسن به بررسی سکوت گویا و کارکردهای آن در اشعار نظامی به عنوان یک اثر برجسته از نظم زبان فارسی، به منزله‌ی یک عنصر غیابی معنادار که ردی از آن باقی می‌ماند، می‌پردازد. پرسش این پژوهش چگونگی عملکرد نقش‌های شش‌گانه‌ی سکوت (نقش عاطفی، ترغیبی، ارجاعی، شعری، همدلی و فرازبانی) در برابر گفتار در اشعار نظامی می‌باشد و هدف آن دست یافتن به شگردهایی است که نظامی به واسطه‌ی سکوت برای اثرگذاری و انتقال پیام بر مخاطبان به کار می‌گیرد تا چگونه گفتن مطلبی را به واسطه‌ی نگفتن آن برای ایجاد ارتباط موفق مطرح نماید. یافته محقق این است که نظامی در موارد بسیار سکوت را به گفتار ترجیح داده است، چراکه بسیاری از جاها از نقش عاطفی سکوت و یا نقش ادبی بهره گرفته و انتقال غیر مستقیم مفاهیم به مخاطبان را ترجیح داده است و سکوت گویا به عنوان غیاب معنادار رابطه‌ای در اشعارش برقرار است.

واژگان کلیدی: سکوت گویا، نقش‌های ارتباطی، نظامی.

۱ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

۲ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. m.salari11@yahoo.com

شیخ سعدی شیرازی؛ نگرینی بر انگشتری حکمت اسلامی

فاطمه طوبایی^۱
محمد یوسف نیری^۲

چکیده

شیخ سعدی شیرازی سخندانی است برجسته که هندسه‌ی وجودی وی در شاعری محدود نمی‌گردد. جهان بینی و به تبع آن شخصیت او آمیزه‌ای است از تثلیث: حکمت نظری، حکمت عملی و در نهایت شاعرانگی. در این مقاله ضمن بررسی کلی این سه وجه در آثار سعدی، به دیدگاه‌های درخشان او در باب حکمت نظری و عملی پرداخته شده است. در این دو حیطه عناصر محوری در نگرش سعدی عبارتند از: تصوف اخلاق محور (که مبتنی است بر سه اصل عدالت، جوانمردی و خدمت)؛ معرفت نفس، جهان شناسی و در نهایت خداشناسی؛ بررسی رابطه‌ی نبوت و ولایت؛ بررسی رابطه‌ی صورت و معنا و به طور مشخص تنزیل و تأویل در عرفان زبان.

واژگان کلیدی: سعدی شیرازی، حکمت عملی، حکمت نظری.

toobaieshima@yahoo.com

۱- دانشجوی دکتری رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز (نویسنده مسئول)

۲- استاد بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز m.nayyeri110@yahoo.com

بررسی آموزه‌های عرفانی غزالی با تکیه بر کتاب کیمیای سعادت

احمد رضانظری چروده^۱

معصومه نظری چروده^۲

چکیده

امام محمد غزالی از جمله نویسندگانی است که آثارش از جهات گوناگون مورد توجه اهل تحقیق واقع شده است. با توجه به آثار غزالی به این حقیقت واقف می‌شویم که وی متفکری است جامع‌الاطراف که هم فقه را به خوبی تحصیل کرده، و در این زمینه صاحب نظر است و هم متکلمی است ژرف‌اندیش که در پاسخ به شبهات دینی از نبوغ کلامی خود بهره می‌گیرد و هم اخلاق‌نویس ماهری است. البته آنچه جوانب شخصیت و ابعاد گوناگون تفکر او را تحت تأثیر و سیطره قرار داده اندیشه‌های صوفیانه اوست. غزالی به واسطه مجاهدت‌های خاصی که داشت، توانست انوار الهی را در قلب خویش دریافت کند و حقیقت را دریابد. نقش غزالی از نظر غنی‌تر ساختن محتوای عرفان از جنبه علمی و عملی بسیار بارز است. غزالی شدیداً تحت تأثیر عقاید اشعری بوده و این عقاید را در مسائل عرفانی هم دخالت داده است. در هر صورت، غزالی در عرفان، فردی معتدل به شمار می‌رود و توجه به شریعت و سیره سلف را در سراسر آثار او می‌توان مشاهده کرد.

واژگان کلیدی: غزالی، کیمیای سعادت، تصوف، عرفان نظری، عرفان عملی.

۱ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران. acharvadeh@gmail.com

۲ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران. nazarimasoume@gmail.com

مؤلفه‌های احیاگر تمدن اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری

مرتضی مولوی^۱

چکیده

از جمله مباحث بسیار مهم پیش روی دنیای اسلام امروز، مسئله تمدن نوین و ارائه سبک زندگی نوین برای جامعه بشری است. دین مبین اسلام با توجه به ظرفیت های غنی و جادان خود، می تواند این الگو را به بشریت معرفی کرده و نقشه راه سعادت بشری در دنیا و آخرت را ارائه نماید. لذا این مسئله همواره مورد اهتمام مقام معظم رهبری بوده و در مناسبت های مختلف به این مهم اشاره نموده و ابعاد مختلف آن را بیان نموده اند؛ ابتکاری که ایشان به خرج داده اند، بیان مؤلفه های احیاء و تجدد این تمدن کهن و ترسیم بستری مناسب برای معرفی آن به بشریت بوده که در این پژوهش سعی شده با روشی توصیفی - تحلیلی به آن پرداخته شود تا سندی راهبردی برای جوانان و کارگزاران نظام اسلامی باشد. معنویت و اخلاق، پیشرفت علمی، اقتصادی و نظامی، پایداری نظم و امنیت، تربیت مدیران و کارگزاران، معرفی سبک زندگی اسلامی، وحدت و تفرقه زدایی از جمله مهمترین عوامل احیاء و تجدد تمدن نوین اسلامی می باشد که مورد توجه مقام معظم رهبری قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، تمدن نوین، مقام معظم رهبری، مؤلفه های احیاگر.

۱ - فارغ التحصیل دکتری کلام شیعه و سطح ۳ حوزه علمیه و استاد گروه معارف دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

morteza.molavi12@gmail.com

بررسی تأثیر حکمت اسلامی در طنز تعلیمی مثنوی‌های عطار نیشابوری

مهری عبدی میاردان^۱

چکیده

شعر عطار نماینده یکی از مراحل تکامل شعر عرفانی فارسی است شعر او، شعر درد، شعر جنون و شعر بی‌خودی است؛ و به قول خودش عقل با آن بیگانگی دارد و باین حال شعر حکمت است. عطار نیز مانند سایر عارفان، عقل را در شناخت خدا عاجز می‌داند و معتقد است که برای شناخت بهتر خدا، باید از حد شناخت عقل، فراتر رفت تا خدا بر قلب عارف تجلی کند و از آنجا که دل عارف، قدرت تحمل آن تجلی را ندارد، عقلش زایل می‌شود و مجنون و دیوانه می‌گردد. دیوانگان یا عقلای مجانبین جایگاه ویژه‌ای در ادبیات عرفانی فارسی دارند؛ اما هیچ‌کدام از شاعران و نویسندگان زبان فارسی به اندازه عطار نیشابوری به دیوانگان در آثار خود پرداخته است. به علت گستردگی حضور دیوانگان در مثنوی‌های عطار و اهمیت و جایگاه خاص آنان در روشن نمودن اندیشه‌های حکیمانه عطار؛ نگارنده در این مقاله خواهد کوشید تا ضمن بررسی مختصر دیدگاه عطار درباره عقل، به واکاوی تأثیر حکمت اسلامی در بیان تعالیم دینی، از زبان طنزآمیز عقلای مجانبین مثنوی‌های عطار بپردازد. برای انجام این تحقیق از روش کتابخانه‌ای و توصیفی استفاده خواهد شد. عطار معتقد است که عارف برای شناخت خدا باید از طریق قلب و مکاشفات قلبی طی طریق کند و این همان عشقی است که عطار آن را در قالب حالات و رفتار و گفتار جنون‌آمیز او به صورت گسترده در آثارش نشان داده است. دیوانگان عطار نسبت به دیوانگان سایر شاعران ویژگی‌های خاصی دارند؛ مثلاً این شوریدگان بسیار گستاخ، بی‌پروا، نکته‌دان و بذله‌گو هستند و اعتراضات و حقایق تلخ اجتماعی، مذهبی، فرهنگی و سیاسی خود را با طنز و شوخی بیان می‌کنند.

واژگان کلیدی: حکمت اسلامی، ادبیات تعلیمی، الهی نامه، اسرارنامه، مصیبت نامه.

۱ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد هشتگرد، دانشگاه آزاد اسلامی، هشتگرد، ایران.

بررسی رابطه قدرت و مقاومت در اثر گلن گری راس دیوید ممت

فاطمه غیاثوند^۱، فاطمه عزیز محمدی^۲، مژگان یاراحمدی^۳

چکیده

دیوید ممت (۱۹۴۷-) یکی از مشهورترین نمایش نامه نویسان، فیلم نامه نویسان و کارگردانان معاصر دنیا و آمریکا است. این مقاله به بررسی و تحلیل نمایش نامه معروف او، «گلن گری راس» با تکیه بر مفاهیم قدرت و مقاومت فوکو می پردازد. هدف نگارنده این مقاله این است که چگونه ممت با استفاده از زبان و گفتمان خاص خود که به گفتمان ممّتی معروف است نظام سراسرین آمریکا و جامعه انضباطی اش که در آن مکانیسم های انضباط و هنجارسازی در سراسر پیکر جامعه پخش و منتشر شده اند را نشان می دهد. در این نوع رابطه قدرت، هدف اصلی آن سوق دادن افراد به پذیرفتن هنجار مورد نظر است. از اینرو با استفاده از نظر فوکو هر جا قدرت هست، مقاومت هم هست نقطه شروع خوبی است برای پی گرفتن این بحث که چگونه صاحبان قدرت در هر نهاد سعی بر اعمال قدرت دارند و در عین حال در برابر خویش مقاومت ایجاد می کنند. همچنین هویت افراد در چنین فضای اجتماعی نه برخاسته از فرد بلکه برخاسته از گفتمان و روابط دانش و قدرت جامعه می باشد. بنابراین هویت افراد براساس گفتمان غالب شکل می گیرد و هویت ابزار مهمی برای راهبردهای قدرت برای مطیع سازی و منقاد ساختن افراد است.

واژه‌های کلیدی: قدرت، هنجار، سراسرین، مقاومت، هویت.

۱- دانشجوی دکتری زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، اراک، ایران

۲- دانشیار زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، اراک، ایران

۳- استادیار زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، اراک، ایران

زهد و دنیاگریزی در شعر حکیم نظامی و ناصر خسرو

حسن حیدرزاده سردرود^۱، یحیی نورالدینی اقدم^۲

چکیده

در تاریخ ادب فارسی چند شاعر هستند که لقب یا صفت «حکیم» به خود گرفته‌اند: فردوسی، خیام، سنایی و ناصر خسرو و نظامی. بزرگانی چون عطار و مولوی و حافظ با تمام بزرگی و عظمت، بدین لقب مشهور نبوده و نیستند. مشخص است که ناصر خسرو و نظامی مختصات و ویژگی‌هایی داشته‌اند که شایسته و مناسب این لقب شده‌اند. در این مقاله ما بر آن هستیم که یکی از مؤلفه‌های حکمت و حکیم بودن یعنی زهد و دنیاگریزی را تبیین کرده و آن‌گاه بروز و ظهور این مؤلفه‌ها را در آثار ناصر خسرو و نظامی نشان دهیم. در شعر این دو شاعر، واژه زهد و زاهد بار معنایی منفی ندارد و هر دو شاعر چندین بار خود را زاهد خوانده‌اند. یکی از اصلی‌ترین مظاهر زهد، دنیاگریزی و دنیا ستیزی است. مشترکات معانی و مضامین در این حوزه بین دو شاعر بسیار زیاد است. در این مقاله سعی کرده‌ایم صرفاً به مضامینی پردازیم که با تعابیر مشترک و یا مشابه به هم ادا شده‌اند.

واژگان کلیدی: نظامی، ناصر خسرو، حکمت، حکیم، زهد، دنیاگریزی.

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور hasanheidarzadeh@pnu.ac.ir

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور ya_noor@pnu.ac.ir

مقایسه درخت حیات ابن عربی با درخت حیات در سنت قبالی

مسعود حاجی ربیع^۱

چکیده

در دو سنت عرفانی، اسلام و قبالا وجود از اصلی ترین موضوعات عرفانی این عرفانها می باشد. وجود کلی در غالب دریافت های عارفانه ی عارفان، تبیین و باز گو شده است. از صورت های دریافتی وجود، وجود بصورت درخت در سنت عرفانی اسلام و قبالی یهود می باشد. در سنت عرفانی اسلامی، ابن عربی وجود را به صورت یک درخت که تمام اجزای آن بصورت یک سیستم با هم در ارتباط هستند، بیان می کند. در عرفان قبالی و در مهم ترین منبع آن یعنی کتاب زوهر وجود کلی بصورت درخت و انسان دریافت شده است. دریافت وجود بصورت یک کل منسجم در عرفان قبالا ظرافتها و لایه های بسیاری دارد. این دریافت ها از وجود بسیار نزدیک به هم می باشد که تعجب هر خواننده را بر می انگیزد و در این حال نگرش وحدت وجودی در هر دو سنت تمایزاتی با هم دارند.

واژگان کلیدی: ابن عربی، شجره الكون، دانه کن، حقیقت محمدیه، قبالا، کتاب زوهر، عین سوف، سفیروت.

بررسی نقش مولفه‌های اخلاقی، هوش اخلاقی و بیداری معنوی در شکل‌گیری جوامع متمدن بشری با استفاده از رویکردهای علمی‌عرفانی

علی محمدی‌پور^۱

چکیده

وقوع توسعه اقتصادی در غرب و تقویت آن با چپاول ثروت ملل، ایجاد خلاء اخلاقی در جوامع غربی و تمایل جهانی در تقویت بینش علمی به معنویات، اهمیت مفاهیم اخلاقی و معنوی در شکل‌گیری و تحکیم تمدن بشری و لزوم تقویت مبانی نظری مدلسازی در این رابطه، بیانگر اهمیت موضوع تحقیق می‌باشد. نتایج مطالعه بیان می‌دارد افعال تعادلی در جوامع ریشه در میانه‌روی در بهره‌گیری از فعلیت‌های عینی، ذهنی و غریزه‌ای داشته و ارتقاء اخلاقیات و بهره‌مندی از هوش اخلاقی و بیداری معنوی می‌تواند بر کیفیت فعلیت‌ها تاثیرگذار باشد. برآیند مکاتب آسمانی و علمی، می‌تواند هدایت‌گر بشر در مسیر تقویت اشتراکات و ایجاد تعامل سازنده در پدیده جهانی‌شدن باشد. چارچوب مدل پیشنهادی، بیانگر نقش زیربنایی صفات اخلاقی در اثرگذاری بر شاخص‌های میانی و از آن طریق شاخص‌های کلانی همچون هوش اخلاقی، بیداری معنوی و فعلیت‌های بشری داشته و از این مسیر بر تقویت الگوهای رفتاری متمدنانه در جوامع بشری نقش آفرینی می‌نماید. پیشنهاد می‌گردد با بهره‌گیری از مدل‌های تصمیم‌گیری چند معیاره و ساخت شاخص ترکیبی الگوهای رفتاری متمدنانه نسبت به بسط نتایج نظری به کاربردی در مطالعات آتی اقدام شود.

واژگان کلیدی: مولفه‌های اخلاقی، هوش اخلاقی، بیداری معنوی، الگوهای رفتاری متمدنانه و مکاتب آسمانی.

۱- استادیار، گروه اقتصاد، واحد تبریز، دانشگاه پیام نور، تبریز، ایران و همچنین مشاور اقتصادی، انجمن اقتصاد انرژی ایران، تهران، ایران. (نویسنده مسئول - آدرس ایمیل: Dr.ali.mohammadipour@gmail.com برای کسب اطلاعات بیشتر و مشاهده رزومه به

<http://dralimohammadipour.blog.ir> مراجعه فرمائید).

بررسی آرمان های انسانی در دیوان پروین اعتصامی

امیرمحمد نیک پناه^۱

چکیده

می توان گفت که انسان و آرمان های او عضو جدا ناشدنی از دیوان پروین اعتصامی هستند، انسان و جامعه همواره مورد توجه او بوده است. پروین سعی کرده است از آرمان های انسانی برای ارتقا و دلنشین کردن سخن خود استفاده کند و کلام خود را به وسیله ی آن دلپذیر نمایند. هدف این تحقیق به طور کلی شرح و بیان آرمان های انسانی در اشعار پروین بوده که برای این منظور بعد از آشنایی مختصر با شرح حال و آثار پروین اعتصامی، به بررسی آرمان های انسانی در شعر وی پرداخته شده است. اما نتیجه مهم و اساسی این پژوهش دست یابی به این حقیقت است که آرمان ها و فضایل انسانی مثل عدالت، قناعت، نوع دوستی، ظلم ستیزی، کسب دانش و سایر ملکات پسندیده انسانی به شکل امروزی و با زبانی ساده و رسا مورد توجه قرار گرفته است. این ویژگی بارز شعری وی ریشه در فرهنگ ایرانی و شخصیت اخلاق محوری و آموزه های قرآنی و خانوادگی او دارد.

واژگان کلیدی: پروین اعتصامی، آرمان ها، ظلم ستیزی، قناعت، رنج محرومان.

بررسی جای‌ها و مکان‌ها در داستان خسرو و شیرین

فرزاد کتاب الهی^۱

چکیده

صحنه، عنصری مهم در داستان نویسی است که وظیفه آن بیان مکان و زمان و محیطی است که عمل داستانی در آن به وقوع می‌پیوندد. بیان این عناصر و تجسم کردن آنها به طوری که خواننده خود را در آن فضا حس کند تاثیر کلام را بیشتر می‌نماید. اگر بپذیریم که وظیفه اصلی یک اثر ادبی تاثیر نهادن در مخاطب است، باید اعتراف نمود که منظومه سرایان ما در گذشته در این زمینه تلاش کافی نکرده‌اند. در منظومه‌های سنتی مانند داستان خسرو و شیرین، زمان و مکان به طور کلی پنهان‌اند. جزئیات مکان‌ها مورد توجه قرار نمی‌گیرد و زمان دقیق وقایع هم از مطایب داستان به دست نمی‌آید. بجز مواردی که شاعران داستان پرداز از این طریق از زمان و تاریخ شکل‌گیری داستان و یا سرایش آن تا حدی آگاه می‌شویم. غرض از پژوهش حاضر معرفی مناطق و مکان‌هایی در داستان خسرو و شیرین است که صحنه داستان بر بستر آن‌ها روی داده و شاعر از کنار آن‌ها گذشته است. توضیح و تبیین این اماکن می‌تواند در تاثیر و تعمیق داستان در ذهن خواننده نقش بسزایی ایفا نماید.

واژگان کلیدی: صحنه داستان. اماکن و جایگاه‌ها. خسرو و شیرین. نظامی

سنت فالنامه نویسی ایران تا قرن دهم هجری قمری

الهام عصار کاشانی^۱

چکیده

از دیرباز بشر به دنبال آن بوده است که از سرنوشت و آینده‌ی مبهم خویش آگاهی یابد؛ این ویژگی که به ملت و فرهنگی خاص و دوره‌ی زمانی و جغرافیایی ویژه‌ای تعلق ندارد، باعث شده دانستن فرجام کارها از خصوصیات روحی و خواسته‌های همیشگی انسان شود که برای تحقق آن به وسایل مختلف متوسل شده و راه‌های گوناگونی را پیموده است که از آن جمله می‌توان به تحصیل علوم غریبه، طالع‌بینی، تفأل و تطیر اشاره نمود؛ در این میان نقش مذهب، فرهنگ و ادبیات برجسته است و هدف از این پژوهش شناخت فرهنگی مردم ایران در گرایش به تفال و فالنامه‌نویسی تا قرن دهم هجری قمری است. این پژوهش از نوع توصیفی و تاریخی است که به روش کتابخانه‌ای به جمع‌آوری داده‌های تاریخی مکتوب پرداخته و با توصیف و تحلیل آن به این نتیجه دست می‌یابد که بهره از فال به صورت همه‌گیر جامعه فرهنگی و اجتماعی ایران را تحت تأثیر قرار داده بوده و از افراد عامی گرفته تا سلاطین در سطوح مختلف از آن بهره‌برده‌اند که شاهد آن حضور رمالان و منجمان در دربار سلاطین است؛ از اینرو در ادبیات فارسی همواره شاهد بروز این امر فرهنگی هستیم از بیان اعتقاد به انواع مختلف این رویکرد کهن در نسخی مانند «البلهان»، «الفال لاهل فارس»، «زجر الطیر و الفال»، «عجایب المخلوقات»، فالنامه‌های عبید زاکانی، فالنامه امام جعفر صادق (ع) و ... تا تفأل مستقیم به برخی کتب نظم مانند دیوان حافظ، شاهنامه، مثنوی، فالنامه‌ی شیخ بهایی و دیگر دیوان‌ها متداول بوده است علاوه بر آن شاهد گرایش فرهنگی به این مهم در اشعار نظامی، مولوی، منوچهری و ... می‌باشیم.

واژگان کلیدی: فال، فالنامه نویسی، تفال، نسخ خطی.

حکمت اجتماعی در اشعار سید اسماعیل بلخی

علی مهدوی پارسا^۱

جلال مرادی^۲

چکیده

حکمت یک مقوله ارتباطی است که براساس جماعت و اجتماع شکل می گیرد. حکمت اجتماعی سنت را تشکیل می دهد و ساز و کار سنت بوسیله جریانات فرهنگی به انجام می رسد. فرهنگ بوسیله ابزار مقبولیت و مشروعیت اجتماعی و عقلانیت فردی تاثیر خود را بر جامعه می گذارد و آن را به سوی کمال یا انحطاط سوق می دهد. شاعران و نویسندگان از جمله رکن های اساسی و شکل دهنده به جریانات فرهنگی و اجتماعی هستند و از آنجا که زبان و سخن ابزار اصلی این گروه است می توانیم به بسیاری از حکمت های اجتماعی پی ببریم. شهید اسماعیل بلخی یکی از شاعران گرانقدر در گستره ادبیات فارسی است که در طول عمر ارزشمند خویش به طور مستمر در پی فرهنگ سازی و حکمت سازی در جامعه اسلامی بوده است. مهمترین رکن حکمت مترقی در جامعه نفوذ اجتماعی یک ایده کمال گرا در میان توده مردم است. شهید اسماعیل بلخی از جمله پیشگامان نهضت اسلامی معاصر افغانستان است.

واژگان کلیدی: شهید اسماعیل بلخی، حکمت، فرهنگ، اجتماع.

۱ - دانشجوی دکتری، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان-ایران.

۲ - دانشجوی دکتری، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان-ایران.

تحلیل همسانی گفتار متن‌های آوینی با متون عرفانی با تکیه بر مثنوی معنوی و کلیات شمس

سیده زهرا حسینی نیا^۱

صابرامامی^۲

چکیده

هر متن به‌عنوان یک ساختار، پدیده‌ای خودبسنده نیست، بلکه در مناسبت با متون قبل و بعد از خود، شبکه‌ای درهم‌تنیده از دلالت‌ها، مشابهت‌ها و افتراق‌های معنایی و زبانی را تشکیل می‌دهد. از این منظر معنا، امری تطبیقی و در تعامل با متون قبل و بعد از خود است. ادبیات دفاع مقدس به‌عنوان نحله‌ای از ادبیات معاصر، برخی از معانی خود را از خلال روابط تعاملی با متون قبل از خود به‌ویژه متون عرفانی کسب کرده است و از منظری تطبیقی با ادبیات عرفانی تا حدودی در راستای یک گفتمان معناساز مشترک قرار دارد. در این مقاله کوشیده‌ایم تا با روش تحلیلی توصیفی با رویکردی تطبیقی، خاستگاه‌های عرفانی و میزان تأثیرپذیری گفتار متن‌های آوینی را از گفتمان عرفانی با تمرکز بر آثار مولوی واکاوی کنیم. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد، تجلی، نور، ظلمت، عشق و لقاءالله از جمله واژه‌ها و مفاهیم عرفانی پربسامد کتاب آوینی است که ارتباط آنها با مفاهیم عرفانی به‌ویژه اندیشه‌های مولوی را آشکار می‌کند و نشان می‌دهد آوینی با استفاده از منابع کهن همچون مثنوی و کلیات شمس، گنجینه‌آسمانی خود را به‌عنوان متن حکمت آمیز معرفی می‌کند.

واژه‌های کلیدی: عرفان، ادبیات پایداری، مولوی، آوینی

۱- دکتری زبان و ادبیات فارسی، دبیر آموزش و پرورش شهر تهران، seidezahrahosseini@gmail.com

۲- دانشیار و عضو هیأت علمی دانشگاه هنر تهران (نویسنده مسئول) saber_alef@yahoo.com

بررسی مضامین تعلیمی و اخلاقی قابوسنامه و بوستان سعدی

علی حسن سهراب نژاد^۱
احترام قمرزاد^۲

چکیده

اهمیت ادبیات تعلیمی در ارائه راهکارهایی به منظور درست اندیشیدن و درست رفتار کردن و تاثیر مطالعه متون کهن ادب پارسی در این زمینه که از یک سو صادقانه و دلنشین بیان می شوند و از سوی دیگر ذوق و قریحه ادیبان و صاحبان آثار تشریحگری آنها را صد چندان می کند. پندهای عنصرالمعالی به فرزندش که بدون تردید یکی از بهترین نمونه های تعلیم موازین اخلاقی و اصول صحیح زندگی است و سعدی نیز به ویژه در بوستان تمام تلاش خود را در ارائه بهترین رهنمودها برای داشتن زندگی سالم و جامعه ای سالم تر و عاری از هرگونه ناهنجاری می نماید. در این نوشتار سعی ما بر آن است که نخست مضامین مشترکی که در هر دو اثر بوستان و قابوسنامه به آن پرداخته شده را مورد بررسی قرار می دهیم و سپس نکاتی که در یک اثر بدان اشاره نشده ولی در دیگری نسبت به آن سخنی بمیان نیامده و یا اگر هست خیلی بداند نپرداخته اند و در جامعه امروز ملموس ترند را بررسی کرده تا بیش از پیش به اهمیت تعلیم و تربیت اصول اخلاقی و اسلامی پی ببریم.

واژگان کلیدی: ادبیات تعلیمی، قابوس نامه، بوستان، مضامین اخلاقی، پند و اندرز.

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور ایلام.

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور ایلام.

بررسی حکمت عملی در شعر متنبی

مهرعلی هراتی مقدم^۱، مسعود اکبری زاده^۲، مصطفی سالاری^۳

چکیده

ادب حکمی از حیث تنوع و غنا در عربی اهمیت خاصی دارد و این ادب وسیع و متنوع گاه با قلمرو عقل و فکر و گاه با دنیای ایمان و عقیده سرکار دارد و آنچه با روح ایمانی و اعتقادی سروکار دارد حکمت عملی است و حکمت عملی از آنجا که راهی برای نیل به سعادت آدمی است همواره مورد توجه بوده و تعالیم اخلاقی، بخش عمده ای از اشعار بوده و شاعران نقش بارزی در تشریح فضایل اخلاقی داشته اند که می توان از ابوطیب متنبی نام برد که شاعر مدح و حکمت است و بهره گیری از فرهنگ و آموزهای دینی در شعر متنبی به وفور دیده می شود و محور اساسی این پژوهش بررسی مضمون های حکمی در شعر متنبی به روش کتابخانه ای است که در ادامه به بررسی این موضوع خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: حکمت، شعر عربی، اخلاق، متنبی.

۱ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

۲ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. (نویسنده مسئول)

۳ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. M.salari11@yahoo.com

بررسی مفاهیم فرهنگ دینی در اشعار یغما

آمنه بیداریان^۱، علی محمد موذنی^۲

چکیده

میرزا رحیم یغمای جندقی شاعر برجسته قرن سیزدهم در عصر قاجاریه است. وی در مقام شاعری شیعه مذهب متعهد به اعتقادات و فرائض مذهبی است، چنانکه بسیاری از اصول، معتقدات و اندیشه‌های شیعی به عنوان فرهنگ دینی در اشعار او انعکاس یافته است. مقاله‌ی حاضر بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و به روش توصیفی-تحلیلی به نگارش درآمده است. هدف از انجام این پژوهش تحلیل و بررسی نمود فرهنگ دینی در دیوان یغمای جندقی است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد: یغما در بخش مفاهیم شرعی و فقهی اصطلاحاتی نظیر: تطهیر، دیه، وقف، حلال، حرام، مسئله، مجرم، مباح و مفاهیمی از این دست را در زمینه‌ای کنایی و گاه تعریضی به کار برده است و در بخش نام‌های مذهبی از نام‌ها و اسامی مصطفی (ص)، ابراهیم، داوود، اکبر، اصغر، عباس و ... با استفاده از آرایه تلمیح و اشاره به داستان‌هایی که مختص به زندگی، اتفاقات و معجزات شخصیت‌های مورد نظر است پیام‌های مرتبط با گرایش مذهبی خود را به مخاطب عرضه نموده است. همچنین شمار دیگری از ابیات یغما، در قالب نوحه و مرثیه با محوریت حادثه عاشورا سروده شده که به عنوان شکلی از استراتژی آیینی کردن در صدد تحکیم حضور ارزش‌های خاص در محیط‌های جمعی و فضاهاى اجتماعى است.

واژگان کلیدی: یغمای جندقی، فرهنگ دینی، نوحه، تعزیه.

۱- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. mandanabi@yahoo.com

۲- استاد گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسؤول)

moazzeni@ut.ac.ir

بررسی تطبیقی شعر سهراب سپهری و سلمان هراتی از منظر هفت وادی عشق

منصور نیک پناه^۱

چکیده

در جهان فعلی که آهن و تکنولوژی مجال تنفس را از آدمی سلب کرده است، اندیشه‌های عرفانی مجال استثمام رایحه‌ی خوش حقیقت را برای انسان میسر می‌سازد. سهراب سپهری و سلمان هراتی دو شاعر معاصر علی-رغم حضور در چنین محیطی سروده‌هایشان را آراسته به مضامین عرفانی نموده‌اند. سیر هفت وادی معرفت که توسط عرفا به کرات تکرار گردیده در آثار این دو شاعر جای ویژه دارد. سپهری و هراتی گاه مستقیماً با کاربرد اصطلاحات هفت وادی پرداخته‌اند و زمانی مضامین آن را در شعرشان به کار برده‌اند. اما نوع نگاه این دو به مراحل مختلف و روشی که برای نیل به مقصود نهایی در پیش گرفته‌اند یکسان نیست. سپهری از فضای کلی و مقصود انتزاعی سخن به میان می‌آورد که محدود و منحصر به آئین خاص نمی‌تواند باشد. در عوض هراتی ملهم از تعالیم مذهبی و متأثر از حوادث روزگار خویش راه طلب و منزل فنا را ترسیم می‌نماید. فضای عرفانی یکی مبهم و از دیگری واضح است. در این مقاله برآنیم تا با رصد نمودن گام به گام هفت وادی عشق در شعر دو شاعر به تطبیق سروده‌های آنها در این زمینه پردازیم.

واژگان کلیدی: سهراب سپهری، سلمان هراتی، هفت وادی عشق.

بررسی مقام طلب در شعر مولوی و ابن فارض

عبدالواحد اکرامی^۱، مصطفی سالاری^۲

چکیده

این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی در نظر دارد تا مقوله‌ی طلب را که اولین وادی سیر و سلوک است، در شعر دو شاعر برجسته‌ی کلاسیک پارسی و عربی؛ یعنی ابن فارض و مولانا در حد مجال مورد بحث قرار دهد. این دو شاعر به این جهت کنار هم انتخاب شدند که هر دو از شاعران عارف و عاشق هستند، ابن فارض شاعری که با قصیده‌ی تائیه و خمربه خود تمام عشق و عرفان و راه سیر و سلوک را به شعر کشیده، و مولوی شاعری که مثنوی‌اش قرآن پارسی لقب گرفته است. اشعار هر دو شاعر در عین زیبایی، روانی و به کارگیری فنون ادبی از نظر عرفانی کامل‌ترین اشعار است. بارزترین اشتراکی که در این موضوع در هر دو شاعر می‌توانیم مشاهده کنیم این است که هر دو طلب را نخستین گام برای رسیدن به فنای فی‌الله می‌دانند، و هر دو شاعر مقامات و حالات عرفانی را به‌طور پراکنده و نه مکتبی و آموزشی بیان کرده‌اند، اما با تمام این‌ها آنچه مشهود است این که طلب نخستین گام سیر و سلوک و عشق بالاترین درجه‌ی طلب و یا خود طلب است، و به باور هر دو شاعر، نخست خداوند عاشق و طالب انسان شد و سپس انسان عاشق و طالب معبود، برای همین خداوند و خلیفه‌ی خداوند در آن واحد هم عاشق و هم معشوقند و در یک کلام عاشق‌اند، و آنچه هست تنها عشق و است و بس.

واژگان کلیدی: ابن فارض، مولوی، طلب، عشق.

۱ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

۲ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. (نویسندهٔ مسئول)

مقاصد ثانوی در شعر رودکی

نسرین فتحی^۱، نگین فیروزی^۲

چکیده

اهمیت این پژوهش از دو منظر مطرح میگردد نخست؛ جایگاه ویژه این دانش در علوم بلاغی فارسی و اهمیت خاص آن به عنوان کارآمدترین ابزار بررسی متون ادبی علم معانی زیربنا و شالوده اساسی سخن است که به تبیین جهان بینی و اندیشه های درونی شاعر میپردازد جا به جایی عناصر، جمله ایجاز و اطناب و مفاهیم مستتر در الفاظ کلام همه در ارتباط مستقیم با سطوح و لایه های درونی سخن و ترجمان ذهن گوینده است وجه دیگر اهمیت پژوهش حاضر، جایگاه ممتاز «رودکی سمرقندی» شاعر توانمند آغاز قرن چهارم است که به عنوان استاد شاعران « و «پدر شعر فارسی» صاحب اولین اشعار مدون ادب فارسی به شمار میآید اشعار حکمت آمیز این، شاعر بیانگر اندیشه و جهان بینی تاثیرگذار اوست. بدیهی است که رودکی هم چون دیگر بزرگان، ادب از ابزارهای علم معانی در شعر خود بهره برده است که نوع و میزان این استفاده و تبیین اندیشه ها و اعتقادات وی از این منظر موضوع این پژوهش است.

واژگان کلیدی: رودکی، علم معانی، مقاصد ثانویه.

۱ - دانشجوی معلم دانشگاه فرهنگیان پردیس فاطمه الزهرا تبریز رشته آموزش ادبیات فارسی

۲ - دانشجوی معلم دانشگاه فرهنگیان پردیس فاطمه الزهرا تبریز رشته آموزش ادبیات فارسی

کاربرد مثل در هفت اورنگ جامی

زینب نوری سرخنی^۱

چکیده

مثل سخنی است ساده و موجز که به ظاهر کوتاه و سهل اما در باطن مفهومی گسترده و عمیق دارد و ساده‌ترین و پذیرفتنی‌ترین حکمت و تعلیم برای عامه مردم است امثال نماینده فکر و عقاید و طرز زندگی یک ملت می‌باشند و شاعران از جمله کسانی هستند که سعی می‌کنند در آثار خود به منظور نمایاندن جامعه خویش از این شاخص استفاده کنند بررسی آثار آنها به خصوص امثال و حکم موجود در اشعارشان ما را علاوه بر آگاهی از افکار شاعر با افکار و روحیات مردم معاصر شاعر نیز آشنا می‌کند. یکی از مؤلفه‌های مهم ادبیات در هر زبان امثال است که بسیاری از شاعران و نویسندگان گفتار خود را با آن آراسته‌اند و می‌توانند مفاهیم فکری خود را در کوتاه‌ترین کلام ثبت و ملموس نمایند. از شاعرانی که شگرد بیانی «تمثیل» را برگزیده جامی «شاعر قرن نهم هجری» است، جایگاه بلند این شاعر در حوزه ادبیات تعلیمی ما را بر آن داشت تا از منظر امثال به بررسی منظومه او پرداخته و به مثل‌های رایج در دوره شاعر پردازیم. پژوهش حاضر براساس مطالعات کتابخانه‌ای و به شیوه‌ی توصیفی-تحلیلی انجام شده و محدوده‌ی مورد مطالعه منظومه هفت اورنگ جامی است. جامی با بسامدی قابل توجه برای ابلاغ آموزه‌های خود از تمثیل استفاده نموده تا مخاطبانش که عامه مردم هستند، معنایی فراتر از واژه‌ها را درک کنند.

واژگان کلیدی: جامی، هفت اورنگ، تمثیل، مثل

بررسی آموزه های اخلاقی پیامبر (ص) در تمدن اسلامی

نجیبه هنرور^۱

چکیده

تمدن اسلامی ما مدیون آموزه های اخلاقی پیامبر (ص) است که برخاسته از پیامبری و راهنمایی و مدیریت کارآمد آن حضرت است. حضرت محمد (ص) برای گسترش اسلام از راههای مختلف و شگردهای متفاوت استفاده کردند تا انسان غرق در جاهلیت را متخلّق به اخلاق کنند و روح غافل انسان آن عصر را بیدار کند، به طوری که در عصر حاضر آثار آن تعلیمات و هدایت را در تمدن اسلامی مشاهده می کنیم، مکارم اخلاقی برخاسته از هدایت آن حضرت در منابع اسلامی منعکس شده است که همه ی آنها نتیجه ی بعثت آن حضرت بوده و ایشان پس از بعثت با به کارگیری تمامی هستی خود، رسالت خویش را برای تبلیغ و گسترش اسلام به انجام رساند. معاصرین با بهره گیری از آموزه های اخلاقی آن حضرت، می توانند در اسلامی شدن تمدن زندگی شان موفق باشند. از راههای تبلیغ پیامبر اکرم (ص)، گفتار شیوا و اخلاق کریم و اعتدال در کردار بود که باعث شد مردم به اختیار خود، اسلام را بپذیرند.

واژگان کلیدی: آموزه، اخلاق، پیامبر (ص)، تمدن اسلامی

۱ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد خوی، دانشگاه آزاد اسلامی، خوی، ایران.

بررسی نمادپردازی نفس در دفتر اول مثنوی

عطیه عظیمی^۱، منصور نیک پناه^۲

چکیده

نفس یکی از مضامین مهم عرفانی و از واژگان پر بحث و درازدامن متون عرفانی است. در آیات قرآن و احادیث و روایات نیز بسیار بدین موضوع پرداخته شده، شاعران و سخنوران نیز از این مباحث بهره برده‌اند. مولوی از جمله شاعرانی است که در آثار خود از مفاهیم دینی و عرفانی بسیار سخن گفته تا جایی که او را در تاریخ ادبیات فارسی به عنوان سرآمد شاعران عارف مسلک می‌شناسند. او اصطلاحات عرفانی نظیر نفس را از زوایای مختلفی تبیین کرده چنان که در قرآن برای نفس مراتب مختلفی ذکر شده در مثنوی مولوی نیز لایه‌های معنایی مختلفی دیده می‌شود، البته چنان که رسالت متون عرفانی اقضا می‌کند توجه مولانا بیش تر به بیان معانی منفی استوار است تا بشر را از خطر نفس آگاه کند.

از نظر مولوی انسان‌ها از لحاظ ساختار شبیه به هم هستند آنچه مایه‌ی تفاوت در بین آنها می‌شود تفاوت در نفس آنهاست و سرنوشت آنان بدین امر مربوط است لذا نفس دارای مراتب مختلفی و معانی سلسله‌واری است.

واژگان کلیدی: مثنوی مولوی، ملکات نفس، مراتب نفس، نمادپردازی، جهاد اکبر

۱ - مدرس دانشگاه آزاد واحد زاهدان

۲ - دانشیار مجتمع آموزش عالی سراوان

مبانی جامعه‌شناختی قرآن کریم در جهت شکل‌گیری تمدن اسلامی

فاطمه انصاری

چکیده

منظور از تمدن مجموعه اعمال و آداب است که در هر جامعه افراد از بزرگتران خود فرا می‌گیرند و به نسل جوان تحویل می‌دهند. قسمت اعظم زندگی انسان بر مدار روابط و تأثیراتی که جامعه و تمدن و فرد با یکدیگر دارند دور می‌زند این عناصر چنان با هم آمیخته و تابع یکدیگرند که محققان هر چه بیشتر سعی در تفکیک و تجزیه آنها کرده‌اند بیشتر دچار ابهام و شک شده‌اند مخصوصاً دو اصطلاح (جامعه و تمدن) با هم غالباً به جای یکدیگر استعمال می‌شوند. فرد دوره حیات محدود و کوتاهی دارند ولی جامعه‌ها و تمدن‌ها مداومت دارند و طول بقایشان معلوم و محدود نیست و معمولاً خیلی بیش از دوره زندگی افرادشان دوام می‌آورند و به ظاهر هیچ عامل درونی و ذاتی در آنها وجود ندارد. به عبارت دیگر دلیل و مدرکی وجود ندارد که جامعه‌ها و تمدن‌ها در اثر پیری و سالخوردگی از بین بروند بیش‌تر جامعه‌های بشری دارای الگوی اجتماعی و تشکیلاتی بسیار عریض‌تر و طویل‌تر از این حداقلی هستند در اغلب موارد عده‌ای از اقوام مجاور هم که دارای تمدن‌ها و سازمان‌های اجتماعی مشابهی هستند که با یکدیگر متحد شده تشکیل واحدهای بزرگ-تری مانند قبیله یا ملتی را می‌دهند. هم‌چنین تقسیم افراد هر جامعه بزرگ به طبقات اجتماعی که هر کدام دارای وظیفه‌ای خاص و مقام و منزلتی معین باشند به عبرت دیگر تمدن‌تجارب گذشته‌ای است که جامعه در طول بقای خود دیده است.

واژگان کلیدی: قرآن کریم، جامعه‌شناختی، تمدن، اسلام.

تایپوگرافی در هنر گرافیک تعاملی

فاطمه زهرا انصاری زاده^۱، پرناز گودرزپوری^۲

چکیده

بیان مسئله: در دنیای معاصر، زندگی در شهرهای بزرگ به گونه ای است که بیشتر افراد ارتباط خود را از طریق رسانه ها و آموزش برقرار می کنند. امروزه چندی است که حرفه تایپوگرافی کشور، میزبان مقوله ای چالش برانگیز است، که حساسیت عجیبی در همگان ایجاد کرده و از طرفی شناخت خط و حروف در طراحان به وضوح مشاهده می شود و از سوی دیگر در فضای امروزی کار طراحان گرافیک را مورد خطاب قرار می دهند و بررسی چگونگی ساخت و آموزش تایپوگرافی تعاملی در جوامع دغدغه اصلی است. از نکات مهم و مورد بحث در این پژوهش، بازیابی و شناخت تمامی خطوط در تمدن باستانی، گرافیک و شناخت تایپوگرافی در جهان و همچنین تایپوگرافی فارسی و عربی و به کارگیری هنر نوین و تخصصی (هنر تعاملی) مورد بررسی می باشد. واژه «تعامل» به معنی با یکدیگر داد و ستد کردن بیان شده و همچنین ویژگی جدید هنرهای وابسته به تکنولوژی و جوهره اصلی هنر دیجیتال و مجازی، آموزش و کاربردی نمودن تایپوگرافی تعاملی را بر عهده خواهد داشت. پژوهش پیش رومی کوشد در پی پاسخ به این پرسش باشد که چگونه تایپوگرافی پویا و تعاملی در هنر دیجیتال بیان خواهند شد؟ که از طریق وب سایت داکت بر روی سایت، که بر روی موبایل و 3dmax هدف: آموزش های سه بعدی سازی در فتوشاپ و تبت قابل ارائه خواهد بود. روش پژوهش: در پژوهش حاضر، براساس اهداف و داده ها، به صورت کیفی و به روش توصیفی - تحلیلی کاربرد دارد. این پژوهش با استفاده از روش کتابخانه ای و بهره برداری از کتب علمی، مقالات معتبر داخلی و خارجی سازماندهی، تفکیک و فیش برداری از کتب علمی و منابع اجرا خواهد شد. یافته ها: با بررسی های انجام شده می توان گفت که تایپوگرافی با توجه به سنت و فرهنگ جامعه، ترکیبی از حروف سنتی و مدرن، الفبای خط، قلم یا فونت یکی از عوامل بسیار مهم جلوه های خط، طراحی حروف و کلمات در رده های تایپوگرافی را براساس زمان و مکان پیش روی مخاطبان قرار می دهد که با استفاده از آموزش های سه بعدی سازی و ایجاد تعامل بین مخاطبان و طراح به وجود می آید.

واژگان کلیدی: گرافیک، تایپوگرافی، تعامل، تایپوگرافی تعاملی، تکنولوژی

۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران. ایران.

fatemahansari33@gmail.com

۲ - استادیار، گروه ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

p.goodarzarparvari@iauctb.ac.ir

بررسی ژانر فانتزی در آثار مصطفی رحماندوست

محدثه فرخی^۱

چکیده

داستان یک سلسله وقایع حقیقی و غیر حقیقی است که به طور زنده و آمیخته با جزئیات، بیان می شود. یکی از اهداف داستان، سرگرم کردن مخاطب و در لایه های زیرین آن آموزش مفاهیمی به مخاطب است. یکی از زیر مجموعه های داستان، داستان کودکان است. کودکان بخش عمده ای از جامعه انسانی را تشکیل می دهند؛ پس باید ادبیاتی وجود داشته باشد، هماهنگ با خصوصیات روحی آن ها، تا بتواند نیازهای آن ها را در ارتباط با دانستن تأمین کند. مهم ترین گونه ی داستان کودکان در جهان امروز، فانتزی است. فانتزی گونه ای ادبی است که با تخیل گره خورده است و تخیل، بخش عمده و جدایی ناپذیر فطرت کودک است؛ بنابراین کودکان دوست دارند، داستان هایی را بشنوند که در ابتدا و انتهای آن ها شگفت زده شوند و این مهم در داستان های فانتزی محقق می گردد. مصطفی رحماندوست یکی از مطرح ترین نویسندگان و شاعران در حوزه ادبیات کودکان و نوجوانان است. با توجه به تأثیر و جایگاه رحماندوست در داستان های کودک و نوجوان، نگارنده در این مقاله، در صدد است، ضمن معرفی آثار نویسنده نمایی کلی از فانتزی (معرفی گونه، مختصات، بن مایه و موضوع های مطرح در آن) ارائه دهد و کارکرد عناصر فانتزی، گونه، نوع تخیل، کنش، شخصیت، موضوع و درون مایه در داستان های برگزیده فانتاستیک رحماندوست را مورد تحلیل و بررسی قرار دهد.

واژگان کلیدی: ادبیات کودک و نوجوان، داستان، فانتزی، تخیل، مصطفی رحماندوست.

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد رودان، دانشگاه آزاد اسلامی، رودان، ایران.

mohadesehfarrokhi@gmail.com

خضر و روزبهان در عبهرالعاشقین و دیدار با خود

آذر دانشگرا^۱، ماه نظری^۲، پروانه درویش^۳

چکیده

متون مشهور عرفانی ادب فارسی به دلیل وجود اندیشه‌های والا یکی از مهمترین منابع پیام‌های معنوی به شمار می‌رود؛ از جمله آنها واقعه‌ها، داستانها و شطحیات به بیان ارتباط با خود حقیقی می‌پردازند. روزبهان بقلی با بصیرتی اعجاز‌گونه و بینش فرامادی توانست با خضر خود روبرو شود. یکی از خصوصیات منحصر بفرد این عارف باور به یکپارچگی همه آدمیان و تک تک ذرات و آفریده‌های خداست، در واقع این عارف قدرت خود را از جمع کردن تمام پازل‌های پراکنده خود به دست آورد و فهم این حقیقت منجر به شور و وجد وصف ناپذیر در وی گردید. به باور روزبهان علم غیب چنان است که چون ظاهر شود عقل به آن شهادت نمی‌دهد و سبب انکار موسی بر افعال خضر همین بود.

سؤال اصلی این پژوهش که به روش تحلیلی انجام شد آن است که مخاطب عارف کیست؟ و او با چه کسی صحبت می‌کند؟ نویسنده این مقاله در صدد است نشان دهد دیدار روزبهان با خضر در واقع دیدار با خود است و همه این مشاهدات درون شخصیت سالک رخ می‌دهد. امروزه کاربرد برخی واژگان با راه یافتن آنها در جامعه جهانی شفاف‌سازی شده است، خضر از جمله این واژگان است.

واژگان کلیدی: خضر، عبهرالعاشقین، روزبهان، عرفان، رمز

۱ - نویسنده مسئول، عضو هیأت علمی و استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

a.daneshgar2015@gmail.com

۲ - عضو هیأت علمی و دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج nazari113@yahoo.com

۳ - دانشجوی دکتری ادبیات عرفانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج darvishparvane@gmail.com

حکمت نبوی از منظر شاه نعمت‌الله ولی

فاطمه فاضلی رستم پور^۱، مصطفی سالاری^۲

چکیده

مراد از «حکمت نبوی» در این اثر حکومت انبیا است که شاه نعمت‌الله معتقد است پیامبر و فیلسوف نور معرفتشان را از منبع واحد می‌گیرند و معرفت یقینی فقط از آن منبع افاضه می‌شود. بر این اساس در این نوشتار کیفیت دستیابی به این حکمت نبوی از منظر شاه نعمت‌الله مورد بحث قرار می‌گیرد. حکمت نبوی، در طلیعه‌ی تاریخ اسلامی، تحولی همه‌جانبه بود و منشأ تحولاتی سترگ در تاریخ گردید. پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در این حکومت براساس مسؤولیت‌ها و رسالت‌هایی که بر دوشش نهاده شده، باید به گونه‌ای خط مشی سیاسی، مبارزاتی و عملی خویش را تنظیم نماید که پاسخ دردها و آلام بشریت، تا واپسین دم تاریخ باشد. از این رو حکومت را بنیان نهاد که بتواند الفت، صمیمیت، امنیت، عدالت، حق‌طلبی و شکوهمندی‌هایی از این قبیل را در تاریخ برنشانند. با چنین نگاهی، حکومت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، حکومتی پاسخ‌گو بوده، یعنی توانسته به انتظارات، خواست‌ها و فریادهای حق‌طلبانه، بشریت، پاسخ عملی و درخور بدهد. در میان شاعران بزرگ پارسی‌گوی، کم‌تر شاعری را می‌توان یافت که از مسئله مهم و حساسی چون مسئله «حکومت غافل مانده باشد و در باب آن اسب سخن نرانده باشد و در سخن نسفته باشد. چراکه مسئله «حکومت» مسئله‌ای مهم و اساسی است و سراینده بزرگ، هرگز نمی‌توانسته و نمی‌تواند شعر خود را از بوی خوش و جان‌افزای آن محروم نماید. بر این اساس، تقریباً همه شاعران بزرگ ادب پارسی، هر کدام به نحوی از انحا و به مناسبت‌های گوناگون، شعر خود را با مفاهیم و مضامین گوناگون ولایت رنگ و جلای خاص بخشیده و هر یک به زبانی و بیانی خود را تابع حکمت نبوی و مقام والای آن معرفی کرده‌اند در این اثر به بررسی «حکمت نبوی از منظر شاه نعمت‌الله ولی» پرداخته پرداخته می‌شود.

واژگان کلیدی: حکمت، نبوی، شاه نعمت‌الله.

۱- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

fateme.fazeli.r@gmail.com

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

m.salari11@yahoo.com

سنت های ازدواج از گذشته تا کنون در سیستان

مسعود اکبری زاده^۱

ابراهیم سراوانی^۲

چکیده

سنت ازدواج یکی از سنت های خوب و پسندیده در بین همه ی ملت های دنیاست . تاریخچه برخی از رسوم در جشن عروسی، به پیش از تاریخ می رسد. این رسوم، در فرهنگ بسیاری از ملل جهان مشترک است. در میان ایرانیان سنت ازدواج محترم شمرده می شود و برای هر کدام از آداب و رسومی که برای با شکوه تر برگزار کردن آن اجرا می شود . سیستان منطقه ای وسیع در جنوب شرق ایران است. در این خطه از کشورمان آداب و رسومی قبل ، حین و بعد از ازدواج وجود دارد که ما در این پژوهش تلاش می کنیم به صورت تحقیقات میدانی و منابع کتابخانه ای به بخش هایی از آن اشاره کنیم .

واژگان کلیدی: ایران ، سیستان ، ازدواج ، آداب و رسوم ، سنت ها

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان m.akbarizadeh@iauzah.ac.ir

۲- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان ebrahim.saravani@gmail.com

فراق و وصال از منظر شمس

فاطمه فاضلی رستم پور^۱، مصطفی سالاری^۲

چکیده

فراق از قدیم‌ترین، پُر توصیف‌ترین و پرمعناترین واژگان در شعر فارسی به ویژه غزل عاشقانه است و شاعران آن را به صور گوناگون توصیف کرده‌اند. هجران و فراق در غزلیات شمس بیشتر نتیجه بی‌اعتنایی یا قهر معشوق است. شرح فراق و عواطف و احساسات ناشی از آن در شعر شمس، معمولاً از عجز و افسردگی ناشی نمی‌شود و داغ فراق هم نسبتاً معتدل است و شکایت از معشوق شدید و غلیظ نیست. اما فراق و جدایی در غزلیات رهی غالباً با غصه خوردن و اندوه همراه است. بدون شک وصال و فراق از جمله اصطلاحات عرفانی است که نباید فقط از دید یک لغت ساده و پیش پا افتاده یا بازاری و مبتذل به آن نگاه کرد برای فهم بیشتر این اصطلاحات، آشنایی با عرفان و تصوف به عنوان یک مکتب لازم بلکه ضروری است. در این مقاله سعی شده است که فراق و وصال را از دیدگاه شمس بررسی کرد.

واژگان کلیدی: وصال، فراق، شمس، عرفان

۱- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

fateme.fazeli.r@gmail.com

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

m.salari11@yahoo.com

حکمت نبوی در اندیشه خواجه کرمانی

فاطمه فاضلی رستم پور^۱

چکیده

مسئله حکمت و نبوت از دیر باز در اشعار شاعران بوده است. این پژوهش به روش کتابخانه ای به تحلیل و بررسی دیدگاه خواجه کرمانی درباره حکمت و نبوت می پردازد. خواجه بر اساس مبانی اشعار خود و با توجه به شایستگی های پیامبر به تبیین و تحلیل حقیقت حکمت نبوی پرداخته است. از دیدگاه او نبی انسانی است که با گذر از مرحله حس، خصال و عقل به بالاترین مرتبه عقل نظری و عقل عملی برسد. که در این صورت نفس نبی با صور معقوله و عقل فعال متحد می شود و این بالاترین مقام انسان یعنی مقام نبوت است. این نوشتار برای تبیین هرچه بهتر نظریه خواجه کرمانی درباره حکمت نبوی به بررسی مباحث دیگری هم چون مرشدی و تصوف حکمت و نبوت انواع حکمت پرداخته است. بطور کلی می توان گفت، حکمت هایی که برگرفته از عقول ناقص و آلوده هستند، بر صراط مستقیم نیستند و راه آنها، راه غیر انبیاء است و لذا نسخ و تغییر و تناقض بسیار در آنها راه دارد.

واژگان کلیدی: اشعار، انبیا، تحلیل حقیقت، تصوف.

۱- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

fateme.fazeli.r@gmail.com

حکمت و ادبیات در فرهنگ و تمدن اسلامی

فاطمه کیخا^۱

چکیده

درباره ی آنچه با عنوان تمدن اسلامی نام برده می شود می توان گفت که: "تمدن اسلامی نام تمدنی است که حدود ۵ قرن، از سده ی ۲ تا ۷ قمری ادامه پیدا کرد. این تمدن در سرزمین هایی به وجود آمده و رشد نمود و به شکوفایی رسید که طوایف عرب گراییده به اسلام، آن سرزمین ها را فتح کرده، بر آنها مسلط شده و دین جدید خود را در آنجا رواج دادند. به عبارت دیگر "زمانی که سخن از تمدن اسلامی می شود، منظور، سخن از اهمیت تمدنی بوده که در برهه ای از زمان، موج عظیمی از تمدن و فرهنگ را به وسیله ی ملتی گمنام در جهان پدید آورد که بیشتر سرزمین های آباد آن روز را تحت نفوذ خود می گیرد و چندان اثری از خود به جای گذاشته که تاثیر و عظمت آن در فلسفه و تاریخ، طب و حکمت و غیره باقی مانده است. لذا می توان چنین گفت که با توجه به انتشار سریع و گسترده اسلام در سرزمین های با اقوام و فرهنگ های مختلف، تمدنی پایه گذاری شد که اختصاص به یک قومیت و یا نژاد خاص ندارد بلکه تمام اقوام و فرهنگ های سرزمین های فتح شده در ایجاد آن دخیل هستند.

این پراکندگی قومیتی و فرهنگی در نهایت از طریق دین واحد یعنی اسلام، و زبان علمی و ادبی مشترک یعنی عربی، باهم متحد می شوند

واژگان کلیدی: حکمت، ادبیات، فرهنگ، تمدن.

۱- دانشجوی رشته آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان_عضو باشگاه پژوهشگران جوان و

نخبگان_عضو انجمن علمی آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

Keykhaff1382@gmail.com

بررسی سبک شناختی غزلیات و سبک شخصی سعدی شیرازی

اسماعیل ویسی^۱

چکیده

سبک‌شناسی^۱ یکی از مهم‌ترین رویکردهای جدید نقدی است که می‌کوشد تا از طریق مطالعه ساختار متن و تجزیه و تحلیل عناصر آن بر طبق سه سطح آوایی، نحوی و دلالی به کیفیت ارتباط بین این سطوح پرداخته و به جنبه‌های ادبی، زیبایی‌شناسی و عاطفی و رای ساختار متن دست یابد. در عالم سبک‌شناسی شعر با دو سبک روبرو هستیم سبک دوره و سبک شخصی، همه شاعران به نوعی دارای یکی از سبک‌های دوره (مثل خراسانی، عراقی، هندی و ...) هستند اما فقط عده کمی از آن‌ها به سبک شخصی دست یافته‌اند. در پژوهش حاضر ابتدا سبک شخصی سعدی مورد بررسی قرار گرفته و سپس ضمن مشخص کردن طرح کلی سبک شخصی سعدی و علل شکل‌گیری آن، کوشیده شده است تا به بررسی سبک شناختی غزلیات سعدی شیرازی در زنده‌انگاری عناصر طبیعت نیز پرداخته شود. نتایج این جستار نشان می‌دهد، در سطح آوایی، سعدی از عناصر آوایی علاوه بر زیبایی و جذب اذهان مخاطبین در گوش دادن به موسیقی قصائد، امکان استنباط معانی و مفاهیم را برای آنها فراهم می‌کند. در سطح ترکیبی، کاربرد ترکیب‌های منحصر بفرد مرتبط با طبیعت، و پویای افعال ترکیبی ابیات شاعر را از نظر شکل دارای زبانی زنده و انعطاف‌پذیر ساخته و یکنواختی و جمود را از آن زدوده است؛ و معنا نیز همسان با فرم نوشتاری، برجسته و تأثیر شگرفی بر مخاطب گذاشته است.

واژگان کلیدی: سبک شناختی، سبک شخصی، سبک دوره، سعدی شیرازی، غزلیات سعدی.

تاریخچه و انواع مجلس گویی در ادب فارسی

زهرا محمودی، اصغر صبری، حسن جعفریان

چکیده

مجلس گویی از شیوه‌های کهن تعلیم و تبلیغات دینی و عرفانی در جوامع اسلامی است. پیشینه آن چه بسا به صدر اسلام و به عصر پیامبر (ص) بازمی‌گردد. از این رو می‌توان مجلس گویی را در دنیای اسلام استمرار یک سنت نبوی به شمار آورد. در طول تاریخ مجلس گویی همواره در میان نحله و جریان‌های مختلف اعم از اهل شریعت و تصوف رواج و رونق داشته است به‌ویژه پس از گسترش تصوف، متصوفه برای ارشاد ساکنان خانقاه‌ها و عامه مردم اقدام به برپایی مجالس و عظمی کردند. در قرن هفتم، این خانقاه‌ها کثرت بسیاری یافته بود و محلی برای تعلیم و تعلم و ارشاد به حساب می‌آمد. معمولاً این مجالس در مدرسه، خانقاه یا مسجد تشکیل می‌یافت و در آن‌ها به مقتضای حال مخاطب که اغلب عامه مردم بودند سخن گفته می‌شد. سخنان و مواعظی که در این مجالس ایراد می‌شد گاهی توسط مریدان و علاقه‌مندان گردآوری و تدوین می‌یافت.

واژگان کلیدی: مجلس گویی، حکمت، موعظه، عرفان، ادبیات فارسی.

هویت سازی فرهنگی و اجتماعی در قرن نهم با تکیه بر آثار عبدالرحمن جامی و حسین کاشفی

فرشته عربشاهی^۱

چکیده

اوضاع اجتماعی و فرهنگی جوامع غالباً در متون تعلیمی نمود پیدا کرده است. اشارات اندیشمندان و مولفان به مسائل تربیتی نشان می دهد که جامعه مبتلا به این مسایل بوده است. در این پژوهش آثار تعلیمی متثور دو تن از مولفین قرن نهم در دوره تیموریان بررسی شده و به این نتیجه رسیده ایم که جامی و کاشفی در نوشته های خود به طور مستقیم و غیر مستقیم به پند و اندرزهای اخلاقی پرداخته اند. جامی در نفحات الانس از زبان صوفیان بیشتر به مباحث مربوط به جوانمردی و ارتباط صوفیان با یکدیگر پرداخته و در بهارستان در قالب حکایاتی به مسایلی چون اجرای عدالت و انصاف، عفو بخشش، منع حسد و... پرداخته است. کاشفی نیز در مسند روحانیت، در کتاب اخلاق محسنی، بیشتر اخلاق سیاس یرا مطرح نموده و اندرزهایی را در رابطه با شاه و دربار و رابطه آنها با مردم بیان کرده است و در انوار سهیلی نیز همین موارد را در قالب حکایات بیان نموده و بحث را کلی تر مطرح کرده است.

واژگان کلیدی: هویت سازی فرهنگی، بهارستان، نفحات الانس، انوار سهیلی، اخلاق محسنی.

۱ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

تبیین جایگاه و ماهیت فطرس ملک در اشعار معاصر

فرشته عربشاهی^۱

چکیده

بحث در مورد فرشتگان با توجه به تأکید فراوان قرآن و روایات اسلامی و شعر فارسی، از اهمیت به سزایی برخوردار است. از جمله نام فرشته ای که در اشعار معاصر قابل رؤیت است «فطرس» می باشد. فُطْرُس فرشته‌ای رانده شده از درگاه الهی است که بنا بر نقل روایات، به هنگام ولادت امام حسین (ع) بال و پر خود را به قنذاقه ایشان مالید و مورد بخشش خداوند قرار گرفت. روش تحقیق حاضر توصیفی - تحلیلی می باشد که با هدف تبیین جایگاه فرشته فطرس در قرآن و روایات اسلامی و اشعار معاصر نگارش یافته، به همین منظور اشعار شعرای معاصر از جمله: بررسی قرار گرفته و شعرهایی که در آن از فرشته فطرس با موضوعیت امام حسین (ع) اعم از داستان تولد و حادثه کربلا یاد شده، جمع آوری و تدوین شده است. یافته های تحقیق حاکی از آن است که: برخی از شعرای معاصر بدون در نظر گرفتن ابهامات پیرامون داستان فطرس، با یاری گرفتن از صنعت تلمیح از داستان فطرس در سروردن اشعار خود استفاده نموده اند. میزان پردازش شاعران معاصر به این فرشته به طور محدود می باشد. دلایل ذکر نام فطرس عبارت است از: مقام و منزلت امام حسین (ع)، توصیف داستان تولد امام حسین (ع) همراه با خیر و برکت، توصیف روز عاشورا و... می باشد.

واژگان کلیدی: فرشته، فطرس، اشعار معاصر، امام حسین (ع)، کربلا

۱ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

fereshtearabshahi@gmail.com

تحلیل واژگان اخلاقی در الهی نامه عطار نیشابوری

فاطمه فیروزی مهر^۱

چکیده

بحث پسندها و ناپسندها یا فضایل و رذایل اخلاقی از جمله کهن ترین موضوعاتی است که در ادب فارسی جایگاهی ویژه دارد. «الهی نامه» در میان آثار اخلاقی سهمی عمده در ارائه سیمای انسان آرمانی برعهده دارد و به قول محققان طرح مدینه ای فاضله است که آدمی را آن چنان که باید باشد توصیف می کند. هدف آن شناساندن لطیف ترین احساس ها و عاطفه های انسانی و گاه پست ترین منازل اخلاقی آن است که عطار آنها را در قالب سخنانی زیبا و واژگانی منتخب بیان کرده است. نتیجه ای مهم که از این تحقیق بدست آمد استفاده مطلوب عطار از مقوله «عرفان» در بیان مسائل اخلاقی است. در این اثر برجسته مباحث عرفانی جایگاه خاص دارد پیامهای اخلاقی این کتاب به گونه مستقیم و پند و اندرز رخ می نماید و یا لا به لای حکایت ها و تمثیل های تاریخی و عرفانی جلوه می کند. جهانی که عطار در الهی نامه می جوید عالم نیکی و زیبایی راستی و بی ریایی روشنی و حقیقت است. تصویری که عطار از مدینه فاضله میکشد شاعری را نشان میدهد که بسیار پیشروتر از عصر خود بوده و چنان می اندیشیده که خیلی از افکار او مورد قبول بشریت در روزگار ماست. وی از جمله کسانی است پس از گشت در آفاق و انفس آنچه را که از حکمت عملی فراگرفته بود در معرض افکار عمومی قرار داد و اصول علمی اخلاقی را از راه تعقل و استدلال دریافت و به ارشاد و هدایت خلق پرداخت.

واژگان کلیدی: تحلیل، واژگان اخلاقی، الهی نامه، عطار نیشابوری.

۱- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

مروری بر تاریخ تمدن اسلامی و مشاهیر آن

شهرزاد شهریاری^۱

چکیده

تاریخ تمدن اسلامی در کشور ایران نمونه بارز یک تمدن کارآمد بود، علاوه بر اینکه ایرانیان فرهنگ غنی خود را با فرهنگ اسلام آمیختند و فرهنگ عرب جاهلیت و خوی وحشی گری و غارتگری را پذیرفتند و آیین اسلام را با فرهنگ ایران در کنار هم پذیرفتند و نمونه یک کشور مسلمان و صاحب تمدن اسلامی شدند. تمدن اسلامی در نتیجهی سفارش‌های اسلام به دانش‌اندوزی و بهره‌گیری از دانش تمدن‌های پیشین پدید آمد. اسلام در کمتر از یک سده به سراسر خاورمیانه، شمال آفریقا و اسپانیا گسترش یافت و میانه‌ی زمین، قلمرو جهان اسلام شد. در این منطقه‌ی پهناور، که زادگاه چند تمدن درخشان بود، مسلمانان دستاوردهای تمدن‌های پیشین را پذیرفتند و با توسعه‌ی آنها، تمدن شکوهمندی را به وجود آوردند. ایرانیان در پدید آوردن تمدن اسلامی سهم زیادی داشتند و این تمدن زمینه‌ساز نوزایی در اروپا شد.

واژگان کلیدی: تمدن، اسلام، مسلمانان، پیامبر، جهان.

کیهان شناسی زروانی در شاهنامه فردوسی

دکتر مرضیه ندافی^۱

چکیده

زروانیسم یکی از قدیمی‌ترین و اصیل‌ترین اندیشه‌های ایران باستان است که اعتقاد به خدای زمان، مرگ، بی‌وفایی دنیا، سپهر، آسمان و سرنوشت در آن موج می‌زند. این اندیشه بر فکر و اندیشه‌ی شاعران و نویسندگان این سرزمین، تأثیری شگرف داشته است. در این پژوهش نگارنده بر آن است تا تأثیر کیهان شناسی زروانیسم را در شاهنامه فردوسی، مورد بررسی قرار دهد. از این روی به روش مطالعه کتابخانه‌ای ضمن مطالعه آیین زروانی، کیهان شناسی آن در شاهنامه فردوسی مورد بررسی قرار گرفته است. زمان و جلوه‌های آن، سپهر و بخت و تقدیر از جمله مسایل مهمی است که در شاهنامه به آن اشاره شده است. مقدرات آسمانی و اعتقاد به بخت و تقدیر، راز سپهر و خواست یزدان که ستاره شناسی و طالع بینی را به دنبال دارد؛ از جمله تأثیراتی است که از آیین زروان بر فکر و زبان فردوسی جاری شده است. در این میان ناپایداری کار جهان، بی‌وفایی روزگار، ندانستن راز سپهر، گلایه از تقدیر و سرنوشت، شکایت از زمانه، اغتمام وقت، جبر گرایی و تسلیم در برابر سرنوشت، از نکته‌هایی است که همواره مورد توجه شاعر توس بوده است.

واژگان کلیدی: زروان، کیهان شناسی، شاهنامه، سپهر، سرنوشت.

دستاورد فکری مطالعات فلسفی - عرفانی توشیهیکو ایزوتسو در راستای مفاهیم فلسفی و صلح جهانی

ندا امین^۱

چکیده

توشیهیکو ایزوتسو زبان‌شناس، قرآن‌پژوه و پژوهشگر در حوزه مطالعات تطبیقی عرفانی-فلسفی در عصر حاضر است. واکاوی اندیشه و نوشته‌های ایزوتسو، نشان می‌دهد که پایه پیکره اصلی مطالعات و پژوهش‌های وی در حوزه مطالعات تطبیقی فلسفی و عرفانی، منتج به ارائه «اندیشه تفاهم متقابل و آشتی ملت‌ها بر پایه سطح مفاهیم فلسفی» است. گفتگوی فرهنگ‌ها، صلح جهانی و وحدت ملل شرق و غرب در «سطح فلسفی»، غایت دستاورد فکری اوست که در آثار وی گام به گام تحلیل و ارائه می‌شود. این مقاله تحقیقی بنیادی و نظری است که تنها به آثار و نوشته‌های وی در همین زمینه فلسفه و عرفان نظری توجه دارد و به روش توصیفی-تحلیلی کوشیده‌است، دستاوردهای مهم فکری او را در تبیین و حصول به این سطح تفاهم جهانی گام به گام تبیین کند. نتایج نشان می‌دهد که این دستاورد فکری در شش گام اساسی ارائه شده‌است: ۱. اطلاق عنوان «فلسفه عرفانی» به فلسفه و عرفان ایرانی-اسلامی در جهت تبیین ساختار دو جنبه‌ای این نظام ۲. تحلیل کارکرد پایه‌ای خیال در تحول اندیشه ۳. معرفی تفکر وحدت وجود به عنوان بنیانی‌ترین چارچوب نظری تمام فلسفه‌های شرقی ۴. تبیین کلیدی به نام فرا فلسفه فلسفه‌های شرقی؛ چهار گام نخستین برای تفهیم و ادراک مشترکات فکری در سطح ملت‌های شرقی است. ۵. ارائه تفکر واقعیت وجود در فراسوی تجزیه زبانی و ۶. وحدت شرق و غرب در سطح مفاهیم فلسفی، دو گام نهایی بعدی را در حصول تفاهم اندیشه و صلح جهانی در سطح اشتراکات عرفانی-فلسفی ملل جهان ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی: ایزوتسو، صلح جهانی، فرا فلسفه، فلسفه عرفانی، تفاهم فلسفی، تجزیه زبانی.

بررسی نقش علوم فلسفه در تمدن سازی اسلامی

پریسا فرخی نژاد^۱

چکیده

در جامعه اسلامی، علوم گوناگونی شکل گرفت و به شکوفایی رسید. از جمله این دانش ها، می توان به فلسفه اشاره نمود که از یونان وارد سرزمین های اسلامی شد، ولی مسلمانان، بسیاری از مطالب آن را با توجه به درون مایه های اسلامی تغییر دادند و یا مسائل بسیاری را بر آن افزودند. فلسفه با ورود خود به عالم اسلام، دست خوش تغییر و تحول و تکامل گردید و پس از آن، بر عرصه های گوناگون فرهنگ و تمدن اسلامی تاثیر گذاشت. این مقاله با روش توصیفی و با هدف بررسی نقش علوم فلسفه در تمدن سازی اسلامی می پردازد. یافته ها نشان می دهد که از جمله نقش های فلسفه در تمدن اسلامی را می توان نیازمندی تمدن به فلسفه در تمیز حقیقت از غیر حقیقت، تأثیر فلسفه در دین، تأثیر فلسفه در اخلاق، تأثیر فلسفه در سیاست و تبیین مدینه فاضله و تأثیر فلسفه در کلام دانست.

واژگان کلیدی: فلسفه، تمدن سازی، اسلام.

۱ - دکترای فلسفه تعلیم و تربیت، استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زاهدان، زاهدان، ایران

و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی زاهدان pari136010@gmail.com

بررسی مقایسه‌ای سیما و سیره پیامبر اکرم(ص) در دیوان ناصر خسرو و خاقانی

رضا صادقی^۱، ناهید قاسم زاده^۲

چکیده

شاعران مسلمان از آغاز بعثت نبی اکرم(ص) بدان حضرت عشق ورزیده و ارادت خود را در خلال اشعار منعکس ساخته‌اند. شاعران پارسی‌زبان بسیاری به تمجید و تکریم پیامبر(ص) پرداخته‌اند. از این بین دو شاعر - ناصرخسرو و خاقانی - بیش از دیگران به پیامبر(ص) توجه داشته‌اند. این دو شاعر خود را حسان عجم خوانده و افزون بر این چندین بار به سفر حج و زیارت مقبره پیامبر(ص) رفته‌اند و با شور و اشتیاق فراوانی به بازتاب سیما و سیره پیامبر اکرم(ص) در اشعار خود پرداخته‌اند. ناصرخسرو شاعر شیعه اسماعیلی و خاقانی شاعر سنی شافعی مذهب است. با تکیه بر مذهب دو شاعر و به روش اسنادی و بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای، پژوهش حاصل شکل گرفته است. کوشیده‌ایم پس از معرفی اجمالی دو شاعر، به بررسی آیات و احادیث مربوط به احوال و سیره پیامبر(ص)؛ مواردی نظیر: تولد، معراج، صفات و رحلت آن حضرت و سپس به بازتاب سیمای نورانی پیامبر(ص) در اشعار دو شاعر بپردازیم. تفاوت مذهب دو شاعر سبب بروز اختلاف جزئی در دیدگاه دو شاعر شده است؛ اما روی هم‌رفته دو شاعر با اشتراکات فراوانی، به مدح پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) وی و بازتاب سیما و سیره حقیقی آن حضرت پرداخته‌اند.

واژگان کلیدی: پیامبر اکرم(ص)، ناصرخسرو قبادیانی، خاقانی شروانی، تشیع، تسنن، تمدن اسلامی.

۱ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. reza.s.bidar@gmail.com

۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه پیام نور پاکدشت

تحلیل و بررسی مضامین عاشورایی با تکیه بر حسینیات عبدالعظیم ربیعی و ابن حسام خوسفی

احمد رضا کیخای فرزانه^۱ (نویسنده مسئول)^۱، حمید رضا اکبری^۲، حوریه کیخای فرزانه^۳

چکیده

مفاهیم و مضمون‌های متأثر از واقعه عاشورا و شخصیت اهل بیت علیهم السلام به ویژه شخصیت امام حسین (ع) از تأثیر گذارترین مضامین دینی در اسلام، تشیع و حتی ادیان دیگر است. عبدالعظیم ربیعی شاعر عرب و ابن حسام خوسفی از شاعران فارسی زبان از زمره ارادتمندان به اهل بیت و امام حسین (ع) هستند که مفاهیم و مضمون‌های دل انگیز و شاعرانه ای پیرامون حادثه بزرگ عاشورا دارند.

در این پژوهش، به تحلیل و بررسی مضامین مشترک مدح و رثاء حضرت امام حسین (ع) و واقعه عاشورا در شعر ربیعی با تکیه بر حسینیات این شاعر در مقایسه با ابن حسام خوسفی پرداخته شده و مصادیق مشترک آنها مورد مذاقه و تحلیل قرار گرفته است.

مضامین و درون‌مایه‌های مشترک این دو شاعر با شناخت و تحلیل شخصیت امام حسین (ع) و یاران و همراهان ایشان است. هر دو شاعر تلاش می کنند پایه و اساس این قیام را در ابعاد تمام ساحتی شخصیت امام جستجو کنند و با تبیین ویژگی های شخصیت امام و یاران ایشان نگرشی شاعرانه و عمیق به این واقعه داشته باشند که البته از مهمترین موضوعات مشترک علاوه بر تبیین شخصیت امام و یاران ایشان می توان به موضوعات اسارت و تشنگی و سقاوت و سبعت یزید و سپاهیان اش و... اشاره کرد.

واژگان کلیدی: مضامین مشترک عاشورایی، حسینیات، ربیعی، ابن حسام خوسفی

۱ - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

keikhafarzaneh@lihu.usb.ac.ir

۲ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

hamidrezaakbari22@gmail.com

۳ - دکتری زبان و ادبیات فارسی h.keakha@gmail.com

بررسی سطح فکری تاریخ بیهقی و تاریخ جهانگشا مبتنی بر رویکرد «لایه های ایدئولوژی»

احمد رضا کیخای فرزانه (نویسنده مسئول)^۱، حمید رضا اکبری^۲، فاطمه رهدار^۳

چکیده

تاریخ بیهقی و تاریخ جهانگشا از زمره ی آثار تاریخی، ادبی هستند که به روایت حقیقت تاریخ پرداخته اند. جنبه های زبانی و بلاغی این دو اثر آنها را در گروه برجسته ترین آثار ادبی قرار داده است. نگارندگان تلاش می کنند تا با نگرشی مبتنی بر «لایه های ایدئولوژی سبک» به بررسی عناصر واژگانی، نحوی و بلاغی این دو اثر بپردازند و میزان کارکردهای هر کدام از این عناصر را در ارائه «سطح فکری» صاحبان اثر بیان نمایند.

بهره گیری از واژگان فارسی در تاریخ بیهقی نشانگر هویت بخشی او به زبان فارسی است. کاربرد تشبیه تمثیل و حکایت های مکرر خرد گرایی توأم با اصلاح طلبی را بروز و ظهور می دهد. کنایه و ضرب المثل های عامیانه در صدد القای باور جانبدارانه او از شخصیت های تاریخی می شود. در تاریخ جهانگشا تشبیه مرکب و استناد با آیات و روایات و ابیات فارسی و عربی دوشادوش با سجع های مکرر و اطناب و کاربرد ساختار نحوی بی قاعده در صدد القای نگرش عصیانگری و رفورمیسم و تغییر در ساختارهای اجتماعی است. مرگ، نیستی، شادی، غم و اندوه در تاریخ بیهقی بوسیله تمثیل، کنایه و ضرب المثل و در تاریخ جهانگشا با کاربرد عناصر بلاغی تشبیه مرکب و سجع های مکرر به همراهی آیات، روایات و ابیات فارسی و عربی به نمایش گذاشته شده است.

واژگان کلیدی: تاریخ بیهقی، تاریخ جهانگشا، عناصر بلاغی، سطح فکری، لایه های ایدئولوژی سبک.

۱ - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

keikhafarzaneh@lihu.usb.ac.ir

۲ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

hamidrezaakbari22@gmail.com

۳ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، زاهدان، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

Rahdar63@gmail.com

ارزش های عمومی تأثیر گذار در تحقق منافع عمومی در اسلام

زهرا عزیزپوران^۱

چکیده

بحث ارزش عمومی به نوعی موضوعی تازه می باشد و به عنوان مفهومی جدید در جوامع مطرح می باشد در این تحقیق هدف بررسی ارزش های عمومی تأثیر گذار در تحقق منافع عمومی در جامعه از دیدگاه علوم اسلامی می باشد. گردآوری داده ها این تحقیق به روش کتابخانه ای و روش پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی می باشد که پس از جمع آوری اسناد و مدارک به بررسی داده ها پرداخته شده است. یافته ها نشان داد در علوم اسلامی ارزش های عمومی یک سلسله اصول کلی، ثابت و مطلق اند که تحت هیچ شرایطی تغییر نمی کنند و از بینش ها و گرایش های فرد سرچشمه می گیرند که شامل دو مفهوم عدل و احسان برگرفته از وحی الهی می باشند. از دیدگاه اندیشمندان اسلامی عدل و احسان که در قرآن کریم به آن اشاره شده ارزش های عمومی محسوب می شوند. در نهایت آن چه که انسان باید معتقد باشد و به آن عمل کند، نظام اخلاقی است که پیش درآمد ارزش ها می باشد و در اسلام مورد توجه است.

واژگان کلیدی: ارزش، ارزش های عمومی، ارزش های اسلامی، منافع عمومی،

۱ - دانشجوی دکتری مدیریت، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.

d.azizpooran@gmail.com

بررسی نشانه‌های مکانی و کارکردهای معنایی آن در سروده‌های وطنی بدوی الجبل

سیده سکینه حسینی^۱

چکیده

این پژوهش می‌کوشد با روش توصیفی تحلیلی، و با تکیه بر نقد نشانه‌شناسی به بررسی و تبیین مهم‌ترین نشانه‌های مکانی و کارکردهای معنایی آن در شعر بدوی جبل شاعر معاصر سوری پردازد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که عنصر مکان به عنوان یک نظام رمزگانی، نقش مهمی در معرفی دیدگاه‌ها، هویت و بازنمایی واقعیت‌های جامعه‌ی شاعر دارد. و می‌توان دریافت که مکان به عنوان یک فرایند نشانه‌شناختی از اصلی‌ترین لایه‌های معنایی در سروده‌های ملی‌گرایانه‌ی بدوی جبل است. تحلیل نشانه‌شناختی مکان در شعر بدوی از آن جهت دارای اهمیت است که با تکیه بر این روش می‌توان کارکرد معانی صریح و ضمنی عنصر مکان را در کشف استعدادهای پنهان متن بررسی کرد. در واقع این نشانه‌های مکانی به واسطه‌ی تعامل با دیگر سطوح دلالتی به رمزگشایی معانی ضمنی متون می‌پردازند که با ارزش‌های ملی‌میهنی و فکری جامعه‌ی شاعر مرتبط است.

واژگان کلیدی: نشانه‌شناسی، مکان، معنا، سروده‌های وطنی، بدوی الجبل.

تحلیل نشانه شناختی زمان و کارکردهای معنایی آن در سروده های وطنی بدوی الجبل

سیده سکینه حسینی^۱

چکیده

زمان یکی از مؤلفه های اساسی شعر به شمار می رود که در همه ی دوره ها و عرصه های مختلف ادبی وجود داشته است و شاعران آن را محملی برای بیان تجارب و اندیشه های فردی و اجتماعی خود قرار داده اند. این پژوهش می کوشد با روش توصیفی-تحلیلی به بررسی و تبیین عنصر زمان در قالب لایه ای رمزگانی بپردازد. هدف این پژوهش ذکر مهم ترین نشانه های زمانی و بررسی کارکردهای معنایی آن در سروده های وطنی بدوی جبل است. نتایج پژوهش نشان می دهد که زمان به عنوان یک فرایند نشانه شناختی نقش مهمی در کشف استعدادهای نهفته ی متن، مفاهیم ضمنی و ایدئولوژی خاص شاعر دارد. بدوی جبل شاعری است که از عنصر زمان و مظاهر آن در روند سروده های خود به خوبی بهره می گیرد چرا که این مهم به شکل گیری بهتر سروده های شاعر و دیدگاه های او کمک می کند. بدوی با به کارگیری نشانه های زمانی قصد دارد مفاهیمی چون وطن دوستی، حسرت و اندوه نسبت به گذشته، امید به پیروزی، غلبه بر دشمنان، حوادث زمانه و انتقاد از حکام مستبد را به مخاطب القا کند.

واژگان کلیدی: نشانه شناسی، زمان، کارکرد معنایی، سروده های وطنی، بدوی الجبل.

بررسی رمزگان‌های بینامتنی سروده‌های بدوی جبل

سیده سکینه حسینی^۱

چکیده

بینامتنیت در حوزه نشانه‌شناختی یکی از امتیازهای اساسی متن است که موجب عمق بخشی و غنای مفاهیم شعری می‌گردد. بدوی جبل از جمله شاعران معاصر سوری است که بخش قابل توجهی از سروده‌هایش نمادها و نشانه‌ها تشکیل می‌دهند. این پژوهش می‌کوشد با روش توصیفی تحلیلی، رمزگان‌های بینامتنی اشعار بدوی جبل را مورد بررسی قرار دهد. بینامتنیت نزد بدوی جبل، نقش عمده‌ای در بیان ابعاد تجربه‌ی شعری وی دارد که از آن برای غنی کردن دلالت‌های متن خود استفاده کرده است. بینامتنیت شعر بدوی حوزه‌های متعددی چون دینی، قرآنی، تاریخی و ادبی را در بر می‌گیرد و یکی از ویژگی‌های اساسی شعر وی استفاده نسبتاً گسترده از انواع بینامتنیت است. وی با به کارگیری رمزگان‌هایی در بستر بینامتنیت، بخشی از ارزش‌های ملی و دینی اسلامی سرزمین‌های عربی را ترسیم می‌کند و از این طریق، دست‌یابی به درون‌مایه‌ی اشعار خویش را فراهم می‌سازد. با بررسی سروده‌های بدوی می‌توان دریافت که یکی از دستاوردهای بررسی رمزگان‌های بینامتنی اشعار وی، این است که می‌توان تا حدودی با رفتارهای اجتماعی و حتی شرایط فرهنگی و ایدئولوژی شاعر و روزگار وی آشنا شد. و کاربرد گسترده‌ی این نوع رمزگان‌ها، نشان‌دهنده‌ی وسعت آگاهی و پشتوانه‌ی عظیم فرهنگی شاعر است. رمزگان‌های شعری وی، نشانه‌هایی از واقعیت‌های زندگی اجتماعی، غم غربت، بازگشت به وطن و آشوب‌های اجتماعی سرزمینش را به تصویر می‌کشند.

واژگان کلیدی: نشانه‌ها، رمزگان‌ها، بینامتنیت، اشعار ملی گرایانه، بدوی جبل.

بررسی رمزینه ها در برخی از داستان های مولوی (دژ هوش ربا، طوطی و بازرگان، طوطی و بقال و پادشاه و کنیزک) و تمهیدات عین القضاة همدانی

سیدوحید هاشمی^۱، دکتر بهروز رومیانی^۲

چکیده

مثنوی مولوی و تمهیدات عین القضاة همدانی گنجینه هایی بی همتا در ادبیات تصوف و شاهکاری فناپذیر در میان آثار تعلیمی منظوم عرفان و ادب فارسی است. محققان مثنوی شریف را به دریای عمیقی تشبیه کرده اند که هر جوینده به فراخور وسعت خود می تواند از آن گوهرهای ناب آورد. حقیقت این است که محور سروده های مولانا و سوز و ساز او از کلام الهی نشأت گرفته و سرچشمه آن این منبع فیض بخش است و وجود عاشق چون مولوی مثنوی را این چنین پر رمز و راز کرده است. نمادها و تمثیل ها در آثار عرفانی کاربرد گسترده ای دارند که تحلیل و بررسی آنها باعث گشوده شدن بسیاری از گره ها و ابهامات موجود در ادبیات می شود. متون عرفانی برای بیان تجارب درونی و معرفتی به زبان غیرمستقیم و نماد نیاز دارند. این شاعر و نویسنده با استفاده از جهان بینی عرفانی، مجموعه ی گرانبهائی از نمادهای عرفانی را به ادبیات فارسی ارائه کرده اند.

واژگان کلیدی: رمز، مثنوی شریف، عین القضاة، جهان بینی، تجارب درونی.

۱- دانشجوی دکتری، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران، (نویسنده مسئول)

mr.svahid.hashemi@gmail.com

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

b.romiani@gmail.com

نقش مستکبران و استعمارگران در سقوط تمدن اسلامی و راهکارهای مقابله با آن

مریم حق شناس^۱

چکیده

انبیاء بعد از بعثت و ظهور خود دو هدف را دنبال می‌کنند؛ اول انسان‌سازی و پیراستن او از بدی‌ها و آراستنش به فضایل و نیکی‌های اخلاقی و در ادامه، فراهم کردن بستری مناسب جهت پیاده‌سازی هدف اول، اقدام به تشکیل جامعه یا تمدن اسلامی تا انسان به رشد و شکوفایی برسد. این تمدن در سایه آموزه‌های فطری و جامع اسلامی همراه با عقلانیت و مدیریت صحیح حاکمان به شکوفایی می‌رسد. اگر مردم با جهل و نادانی خود از رهبران الهی و واقعی خود پیروی نکنند، دچار اختلافات زیادی خواهند شد. این جامعه از خارج نیز دشمنانی دارد که چشم طمع به او بسته‌اند و نمی‌توانند ببینند که دین توانایی اداره حکومت را دارد و چون می‌بینند منافعشان به خطر می‌افتد، از طرق مختلفی مانند ایجاد اختلاف بین مردم، تحمیل فرهنگ خود بر آنها، سست کردن اعتقادات جوانان و به ابتدال کشیدن آنها به انواع فسادها، سعی در منحط کردن آنها دارند. مدیران و حاکمان دینی وظیفه دارند با بصیرت کافی دشمن را بشناسند و با زبانی لین و نرم، مضامین عالی دین اسلام را به مردم ارائه داده و با تمهیدات کافی و لازم، اعتقادات فرهنگی و دینی جامعه را اعتلا بخشند و با تربیت نیروهای انسانی متعهد، متخصص و خلاق، به رشد و توسعه علمی کشورشان کمک کنند. در این مقاله به بررسی معنای لغوی و اصطلاحی تمدن و عوامل شکوفایی و افول تمدن اسلامی می‌پردازیم و ماهیت استعمار و استکبار و شیوه‌های مؤثرشان بر سقوط تمدن اسلامی و چگونگی مقابله با آنها را بررسی می‌کنیم.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، رشد و شکوفایی، استعمار سیاسی، استعمار فرهنگی

بررسی سبک شناسانه دو غزل از سبک هندی (غزلی از صائب ۲۶ و غزلی از بیدل دهلوی ۷۶۰)

سیدوحید هاشمی^۱، دکتر بهروز رومیانی^۲

چکیده

سبک وحدتی است که در آثار شاعران و نویسندگان دیده می‌شود. یکی از سبک‌های مهم ادبیات فارسی، سبک هندی است. این سبک اغلب در ایران بالاخص اصفهان و هند رواج داشت و به همین سبب این سبک در دوران اخیر سبک هندی نام گرفت. صائب شاعری غزل سُرا و تنها شاعری است که پس از حافظ طریقه ای مستقل و ممتاز دارد. وی پرکارترین شاعر این دوره است. شعرش با توجه به مضمون آفرینی‌ها، نکته بینی‌ها، ژرف بینی‌ها و جنبه ی اعجاب برانگیزش، زیبا و بدیع است. تخیل سازی را با صور خیال استادانه پیش می‌برد. مضامین و مفاهیم شعری اش حالات روحی و عواطف بشری است با اندیشه ای پویا و خلاق که می‌تواند به عناصر بی روح جان می‌دهد. عبدالقادر بیدل دهلوی نیز بزرگترین شاعر پارسی گوی هند است، در بیان معانی و مضامین خویش با نهایت هنرنمایی سخن گفته است. اشعارش جنبه ی عرفانی دارد و چون صائب مضمون پرداز است اما شعرش با پیچیدگی‌های شاعرانه که گاهی با افراط سبب ابهام شدید شده است همراه است.

واژگان کلیدی: سبک، سبک هندی، صائب تبریزی، عبدالقادر بیدل دهلوی، مضمون آفرینی.

۱- دانشجوی دکتری، گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران، (نویسنده مسئول)

mr.svahid.hashemi@gmail.com

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

b.romiani@gmail.com

افکار و اندیشه های اسلامی در شعر و ادب فارسی

امیرحسین سالمی^۱

چکیده

برای درک جایگاه شعر در شریعت، باید نگاه اسلام به ادبیات و هنر را بررسی کنیم و سپس نظریه های مختلف را در مورد شعر مورد بررسی قرار دهیم. در ادامه از هنر در روایات دینی میگوییم تا مخاطب دریابد که شعر فارسی در بدنه ی خود نیازمند به اندیشه های دینی است. نگرش دینی و تاثیر پذیری از قرآن و سخنان رسول اکرم (ص) از نکات توجه اشعار شاعران و نویسندگان است.

دین باوری و نیز بهره مندی از خرد و اندیشه های دینی از دغدغه های مهم شاعران فارسی زبان معاصر است؛ ادبیات معاصر در پرتو تجلیات باورهای دینی به مراحل ارزشمندی از تعالی محتوا دست یافته است.

اندیشه های دینی در شعر شاعران فارسی زبان سابقه ی طولانی دارد که اشعار حافظ، سعدی و مولوی نمونه و مصداق بارز آن است.

با پیروزی انقلاب و آغاز جنگ تحمیلی نیز شاعران معاصر به اندیشه ها و باورهای دینی روی آوردند.

واژگان کلیدی: ادبیات، اسلام، باور، دین

حیرت و تغافل از منظر مولوی

یسنا ثانی^۱

چکیده

مولانا جلال الدین محمد بلخی از عارفان نامی ایران زمین است که اصطلاحات عرفانی در شعر او بسیار است از جمله مقام حیرت که در لحظه تجلی انوار الهی بر جان عارف پدیدار می‌گردد و حاصل واردات قلبی و در بستر ادراک است. نهایت معرفت عارف و سرگردانی مطلوب اوست و در عین وضوح ناپیدا، متناقض نما و غیر قابل بیان است. پرسش اصلی این جستار از دید مولانا چیست؟ باید اذعان کرد مولانا اساس حیرت را، اسرار ناگشوده الهی و مواجه شدن با بیکرانگی حقیقت می‌داند که عقل جزوی به آن راه نمی‌یابد. بر حیرت مراتبی است از جمله سکوت و خموشی، شطح گویی و سخن رمزگونه. به دلیل عدم ادراک اسرار الهی از جانب نامحرمان، عارف در عین دانایی و معرفت، برای زیستن در این دنیا خود را به تغافل می‌زند. اساس و پایه هستی را خداوند بر تغافل گذاشته است تا رازها بر همگان پوشیده باشد و نظام جهان برقرار و تنها انسان‌های کامل با کشف و شهود به درجه‌ای از معرفت دست یابند که با هستی و خالق خود یکی شوند. پژوهش حاضر با استفاده از شیوه تحلیل محتوا به روش کتابخانه‌ای انجام شده است.

واژگان کلیدی: مولوی، حیرت، تغافل

۱ - دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

yasna.sani77@gmail.com

بررسی بازتاب اساطیر دینی در اندیشه‌ی شعری فریدون مشیری

بیژن افضل نیا^۱، مصطفی سالاری^۲

چکیده

مطالعه تاریخ ادبیات هر ملتی نشان می‌دهد تا چه اندازه ادبیات آن قوم با فرهنگ و باورهای اساطیری‌اش آمیختگی دارد. در ادبیات فارسی هیچ دوره‌ای نبوده است که خالی از عناصر، مؤلفه‌ها و یا گفتمان‌های اسطوره‌ای باشد. از آن‌جا که شعر با تخیل آمیخته است، بیشترین مجال وجود مؤلفه‌های اساطیری را می‌توان در آن مشاهده و مطالعه کرد. شعر معاصر فارسی، به دلیل دخالت جریان‌های مختلف سیاسی و فرهنگی و گرایش شاعران به مکاتب ادبی و هنری، مانند هر دوره‌ی دیگر مملو از نشانه‌های اسطوره‌گرایانه‌ی شاعران معاصر است. این گرایش به‌خصوص، با رویکرد شاعران به مکاتب ادبی و اجتماعی مثل و هم‌چنین وقوع انقلاب فرهنگی - مذهبی سال ۵۷ (در مورد اسطوره‌های دینی) مجال بیشتری را برای شاعران به وجود آورده تا از این عناصر، به عنوان یک ویژگی قابل توجه در اشعار خود استفاده کنند. فریدون مشیری (۱۳۷۹ - ۱۳۰۵) از جمله‌ی این شاعران است. او با بهره‌گیری از عناصر اسطوره‌ای، ویژگی‌های قابل‌اعتنایی با رویکرد دینی به اشعارش بخشیده است. آن‌چه در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد، تحلیل اسطوره‌های دینی‌ای است که در شعر مشیری دیده می‌شود.

واژگان کلیدی: اساطیر، دینی، شعر، فریدون مشیری.

۱- دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

afzalibizahan@gmail.com

۲- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران m.salari11@yahoo.com

بررسی اندیشه سید اشرف‌الدین گیلانی (نسیم شمال) در برخی از اشعار او با تکیه بر دیدگاه جامعه‌شناختی

بیژن افضل نیا^۱، مصطفی سالاری^۲

چکیده

جامعه‌شناسی ادبیات، یکی از شاخه‌های جامعه‌شناسی است که به بررسی، ژرف‌کاوی و تمرکز مطالعه در محتوای ادبیات به عنوان «هنر کلام» و شناخت جوهر اجتماعی آن می‌پردازد؛ چرا که آثار ادبی، به طور نامحسوس، تصویر هنرمندانه از واقعیت‌های اجتماعی هر ملتی را نشان می‌دهند و با تحلیل و جامعه‌شناختی این آثار می‌توان تا حدودی به وضعیت اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی هر دوره‌ی تاریخی، آگاهی پیدا کرد. در این پژوهش که به شیوه‌ی تحقیقات بنیادی نظری و به روش تحلیلی - توصیفی انجام گرفته است، اشعار سید اشرف‌الدین گیلانی، معروف به «نسیم شمال» از دیدگاه جامعه‌شناختی مورد بررسی قرار گرفته است. محور اصلی پژوهش حاضر این بوده است که نسیم شمال، چگونه با اشعار طنزگونه و زبان محاوره‌ای قابل فهم عامه‌ی مردم، ادبیات را وسیله‌ای برای خدمت به وطن خود و آگاهی دادن به تمام افراد جامعه قرار داده است. علاوه بر جوهر و درون‌مایه‌ی اجتماعی، نکته‌های ظریف دیگری نیز شعر او را دل‌نشین و شایسته‌ی توجه کرده است. در پژوهش حاضر، مضامین اشعار نسیم شمال به مفاهیمی چون مشروطه، میهن، آزادی و عدالت، همراه بود که در زبانی ساده و روشن، با هدف القای سریع به عامه‌ی مردم بیان شده است. همه‌ی این خصیصه‌ها، وی را به عنوان یک شاعر ملی‌گرا با نگرش اسلامی معرفی می‌کند.

واژگان کلیدی: اجتماعی، فرهنگی، مضامین، نسیم شمال، جامعه‌شناسی.

۱ - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران
afzalibizahan@gmail.com

۲ - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران m.salari11@yahoo.com

بازتاب جایگاه اعتدال در تربیت اسلامی از منظر قرآن و روایات

هدا مروت شعار^۱، مهرناز درویش^۲، مجتبی بندئی^۳

چکیده

هدف اصلی این پژوهش تحلیل جایگاه و نقش اصل اعتدال در تربیت اسلامی از منظر آیات و روایات می‌باشد. در راستای هدف پژوهش و به علت گستردگی مقوله تربیت با انتخاب چهار ساحت از مجموع ساحت‌های تربیت، پنج سوال طراحی گردیده است. این سوالات شامل دو محور کلی، تبیین مفهوم اعتدال با توجه به واژه‌های مشابه چیست؟ و نقش و مصادیق اصل اعتدال در تربیت اخلاقی، اجتماعی، سیاسی، و اقتصادی کدام است؟ می‌باشد. روش مورد استفاده در این پژوهش تحلیلی-اسنادی است که با تحلیل و بررسی اسناد، یافته‌هایی را از متون مرتبط با موضوع استخراج و مورد استفاده قرار گرفته است. از مهم‌ترین یافته‌های پژوهش در سوال اول می‌توان به اعتدال تکوینی و تشریحی، تبیین و تاکید بر جنبه‌ی عینی و عملیاتی اعتدال، میانه‌روی مبتنی بر شرایط و خصوصیات در مکتب اسلام و نظام تربیتی آن اشاره کرد. در سوال دوم اعتدال در تربیت اخلاقی در دو محور کلی اعتدال قوا و صفات اخلاقی تبیین گردیده است. یافته‌های مهم سوال سوم شامل؛ تبیین اعتدال در تربیت اجتماعی در دو سطح رعایت اعتدال در تعاملات اجتماعی و ایجاد تعادل بین تمایلات و ارزش‌های فردی و جمعی، می‌شود. در سوال چهارم به این نتیجه رسیدیم که اعتدال در تربیت سیاسی به معنای انجام تعهدات و وظایف شهروندی و حکومتی بدون افراط و تفریط، می‌باشد. در سوال پنجم رعایت اعتدال در تدبیر معاش و تلاش‌های اقتصادی، مهم‌ترین محورهای اعتدال در تربیت اقتصادی هستند. در مجموع می‌توان گفت در نظام تربیتی اسلام مجموع امکانات و قوانین لازم برای رسیدن به اعتدال وجود دارد و تنها باید با یک برنامه‌ریزی متناسب با شرایط و نیاز مرییان و متریبان آن را از حالت بالقوه به بالفعل تبدیل کرد.

واژگان کلیدی: اعتدال، تربیت اسلامی، عدل، قسط،

۱- دانشجوی کارشناس ارشد، علوم اقتصاد اسلامی، گرایش اسلامی، دانشگاه پیام نور سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

hoda.morovat71@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناس ارشد، زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه زابل، زابل، ایران

dervish.m76@gmail.com

۳- دانشجوی کارشناس ارشد برق، دانشگاه آزاد اسلامی، سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

mojtababandei2020@gmail.com

نگاهی به روایت و روایت‌پردازی در داستان رستم و سهراب شاهنامه فردوسی

ابراهیم سراوانی^۱

چکیده

در هر روایت داستانی، روایتگری جنبه‌ی اساسی و اولیه‌ی آن است که بازنمایی اشیا، مکان‌ها و جنبه‌های ایستای داستان و شخصیت‌ها از طریق آن صورت می‌گیرد. روایت‌گری یکی از اصلی‌ترین مشخصه‌های شعر فردوسی می‌باشد. فردوسی شاعر روایی قرن چهارم، جزو شناخته‌شده‌ترین شاعران روایی است و گرایش ذاتی او به روایتگری، تأثیر فراگیری بر ساختار زبان و محتوای شعرش گذاشته است. او هنجار شعرش را با امکانات روایت منطبق کرده و عناصر و اجزای آن را به تابعیت از لحن و بیان روایی درآورده است. هنجار زبانی شعر فردوسی به گونه‌ای است که بستر لازم را برای روایت-گری ایجاد کرده، و به آن امکان داده است تا نقش شاعری را ایفا نماید؛ یا خود را در موقعیت روایت‌گری شاعر قرار دهد. یکی از برجسته‌ترین داستان‌های روایی فردوسی، داستان رستم و سهراب است. فردوسی روایتی خلق کرده که وجه شاعرانه و داستانی را توأمان دارد و می‌تواند از سطح یک روایت عادی فراتر رفته و در عین روایی بودن، قابلیت‌های شعری خود را حفظ نماید. این داستان کاملاً، مبتنی بر روایت و با استفاده از امکانات و ظرفیت‌های بیان روایی خلق شده است. رویکرد شاعرانه‌ی این داستان، اشکال و جلوه‌های مختلف و قابل تأملی دارد؛ که این مقاله در حد مجال به مدد نظریه‌ی روایت‌شناسی ساختارگرا، به تحلیل و بررسی آن با روش توصیفی-تحلیلی پرداخته است.

واژگان کلیدی: فردوسی، روایت، روایت‌گری، شعر، داستان، رستم و سهراب.

فاطمه خاتون

حضور زنی شیعه در کانون قدرت مغول

محمد علی عسگری

چکیده

با حملات گسترده مغول از سال ۶۱۶ هـ ق به بعد، بسیاری از شهرهای ایران ویران و بسیاری از ایرانیان به قتل رسیده یا به عنوان برده و کنیز به تاراج برده شدند. پس از شوک های اولیه، برخی از ایرانیان تصمیم گرفتند با نفوذ در دستگاه مغول، تا جایی که امکان پذیر باشد بر آن تاثیر بگذارند. این تاثیر گذاری ابتدا شامل تعدیل در برخی سیاست های مغولان نسبت به ایران و سرزمین های تابعه از جمله خراسان بزرگ می شد و در ادامه به تعدیل و تغییر در سیاست ها، تدابیر و حتی خلق و خوی مغولان ختم می گردید. دولتمردان و کارگزاران ایرانی موجود در دستگاه سیاسی مغول، به دلیل داشتن پشتوانه تمدنی خود قادر بودند نقش مهمی در تغییر زندگی و رفتار زمامداران مغول از یک زندگی چادرنشینی به یک زندگی مبتنی بر شهر نشینی ایفا کنند. بازرگانان و سیاستمداران ایرانی همچنین با اقدامات و فعالیت های گسترده خود زمینه را برای در آمیختن دو تمدن کهن ایرانی و چینی پدید آوردند که در ادامه به گسترش زبان فارسی در شرق آسیا منجر شد. پطروشفسکی در یک برداشت کلی نقش ایرانیان را در دربار مغول به صورت دو جریان به تصویر کشیده می نویسد: «در میان طبقات بالای فاتحان مغول و گروه رهبری اشرافیت ایرانی که همدست آنها بودند، می توان دو جریان سیاسی را پیگیری کرد: هواداران جریان اول طرفداران سنت مغولی و شیوه زندگی چادرنشینی بودند و مخالف زندگی کشاورزی و شهر نشینی اما دومین جریان که مورد حمایت اکثر دیوان سالاران ایرانی و روحانیون مسلمان و بازرگانان عمده بود، هدفش ایجاد یک قدرت مرکزی قوی در شخص ایلخان بود و به موازات آن با تمایلات مرکز گریز اشرافیت چادرنشین قبیله ای مخالفت می کرد». (پطروشفسکی، ص ۱۳-۱۴) در همین پیوند تاریخ، ایرانیان بسیاری را نام می برد که از همان ابتدای یورش مغول کوشیدند با ورود به مراکز تصمیم گیری آنان تغییراتی را به نفع عنصر ایرانی در دستگاه حاکمه مغول به وجود آورند. ۱. این افراد از خاندان یلواج ها (محمود و مسعودبک) شروع شد و تا خاندان جوینی ها (بهاء الدین، شمس الدین، عطاملک، و ...) و افراد صاحب نفوذ دیگری مانند شرف الدین، عبدالرحمان، امیر الامراء نورو و صدر الدین زنجانی و بعدها کسانی چون خواجه نصیر الدین طوسی و خواجه رشیدالدین فضل الله استمرار پیدا کرد. در این میان برخی منابع تاریخی از حضور زنی به نام سیده فاطمه اهل طوس سخن می گویند که در دوران نیابت سلطنت توراکینا خاتون بیوه اوگتای قاآن، موفق شد به بالاترین سطوح تصمیم گیری در حکمرانی مغول راه یابد. اقدامات فاطمه خاتون با واکنش شدید اشرافیت مغول مواجه شد و در ادامه با قتل او و همراهانش خاتمه یافت. اما این زن که بود؟ چرا منابع تاریخی در باره او صرفاً به اشاره هایی گذرا اکتفاء کرده اند؟

مقاله ای در باب اوراق البردی

لیلا طعیمی^۱، امید روستا^۲

ولو نزلنا علیک کتاب قرطاس فلمسوه بایدیم لقال الذین کفروا ان هذا الا سحر مبین (انعام: ۷)

چکیده

تصحیح نسخه‌های کهن، از جمله فعالیت‌های پژوهشی است که می‌تواند نمایان‌گر سرمایه‌های فکری و فرهنگی یک ملت باشد؛ به ویژه نسخه‌های خطی و دست‌نوشته‌هایی که از طریق کاوش باستان‌شناسان به دست می‌آید. «پاپیروس» (Cyperus Papyrus) یا «قرطاس»، نام مجموعه نسخه‌هایی است که از تمدن کهن مصر برجای مانده است. این نام، برگرفته از اسم گیاهی از مرداب‌های اطراف رودخانه نیل است که به طریق مجاز، بر نسخه‌های خطی مصریان اطلاق می‌شود. مصریان باستان از خمیر ساقه این نی، کاغذهای حصیری می‌ساختند و اسناد خود را بر روی آن ثبت می‌کردند. مجموعه‌هایی از این پاپیروس‌ها در کتابخانه دارالکتب قاهره نگهداری می‌شود و مستشرقین بسیاری خطوط آن را که به «هیروگلیف» (Hieroglyph) مشهور است، بازخوانی کرده‌اند. «اوراق-البردی» عنوانی از مجموع اسناد بازخوانی شده از پاپیروس‌های دانشگاه قاهره است که «ادولف گروهمان» (Adolf Grohmann, 1887- 1977)، دیرین‌شناس اتریشی در طول ده سال، از ۱۹۴۵-۱۹۵۴ آن را به صورت کتاب درآورده است. خاستگاه این اثر، بازخوانی‌هایی است که از اسناد پاپیروسی دانشگاه قاهره صورت گرفته و بازتاب دهنده تمدن مصر و بنیه‌های زندگی مصریان در زمینه‌های مالی، فرهنگی، تجاری، سیاسی، اجتماعی و ... است.

پژوهش حاضر، ترجمه این اثر به زبان فارسی است که برای نخستین بار انجام می‌گیرد و هدف محقق آشناسازی علاقه‌مندان با آثار کهن تمدن‌های باستانی است که بالطبع، زمینه را برای مطالعات بینامتنی و پژوهش‌های بینارشته‌ای و تاریخی و اجتماعی می‌گشاید.

واژگان کلیدی: اوراق البردی، پاپیروس، ادولف گروهمان

۱- نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری تاریخ و تمدن اسلامی دانشگاه علوم تحقیقات تهران

Leila.taimi@yahoo.com

۲- دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور تهران Omidroosta.722@gmail.com

رازی و نقش محوری «عقل»

امیرحسین حاتمی^۱

چکیده

«عقل» یکی از مهمترین و مناقشه‌انگیزترین مفاهیم کلامی و فلسفی در نظام اندیشه اسلامی است. به همین سبب از منظر نوع مواجهه اندیشمندان مسلمان با این مفهوم، دو جریان مهم «نص‌گرا» و «رای-گرا» را می‌توان از هم تفکیک نمود. رأی‌گرایان بر خلاف نص‌گرایان اهمیت دوچندانی برای عقل بشری قائل بودند. با این حال رأی‌گرایان نیز از منظر اهمیتی که برای عقل بشر قائل بودند، جریانی یکدست نبودند. به دیگر سخن از یک سو با رأی‌گرایانی مواجهیم که عقل را صرفاً در کنار دیگر منابع اندیشه اسلامی نظیر قرآن و سیره و سنت معتبر می‌دانستند، و در دیگر سوی با اندیشمندانی مواجهیم که تنها منبع اندیشه و معرفت بشری را عقل می‌دانند. در میان رأی‌گرایان اخیر، محمد بن زکریای رازی چهره‌ای ممتاز و شاخص است. رازی تنها منبع اندیشه و معرفت بشری را عقل می‌دانست. از نظرگاه رازی، عقل به تنهایی و مستقل از وحی و پیام آسمانی و یا هر چیز دیگر، می‌تواند منبع شناخت، اندیشه و حتی قانون‌گذاری باشد. از این منظر رازی به معنای واقعی کلمه عقل‌گرا (به معنای عقل محوری، عقل معیاری و عقل بسندگی) بود. با این وصف در مقاله حاضر نقش محوری عقل در اندیشه رازی مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: رازی، رأی‌گرایی، عقل‌گرایی

تحلیل شیوه های کاربرد وجه وصفی و فعل وصفی در نفثه المصدور

وحید مبارک^۱، زهرا احمدی^۲

چکیده

نفثه المصدور کتابی است گرانبها از گنجینه های کهن ادب پارسی تألیف محمد زیدری نسوی، منشی سلطان جلال الدین خوارزمشاه که از ساختار داستانی چندبعدی برخوردار است و در لایه های زیرین خود مسائل مهم سیاسی و مدیریتی را بیان می کند، نویسنده از مسائل اجتماعی و فرهنگی زمان خود با ظرافت روایت کرده است و نکات ریز فلسفی و اخلاقی را با استادی تمام در لایه های عمیق کتاب خود ارائه می دهد و احساس و اندیشه و معنا را در حین روایت تاریخ با خود همراه دارد. پیام اصلی زیدری در این کتاب گم شدن معنای زندگی در روزگار نویسنده، در پی حمله بی رحمانه تاتار است. سستی مدیریت کشوری، وقوع متوالی درد و رنج را به وجود آورده است که نویسنده صحنه ناملايمات روزگار حملات تاتار را بازگو می کند؛ در این پژوهش سعی بر آن بوده که شگردهای پردازش وجه و فعل وصفی در کتاب نفثه المصدور زیدری بررسی شود. برای این کار متن را از نظر جلوه های و کاربرد وجه یا فعل وصفی بر اساس دستورنویسانی که در این باره نظری عنوان کرده اند بررسی شده است.

واژگان کلیدی: نفثه المصدور، وجه وصفی، فعل وصفی، توصیف

۱- عضو هیئت علمی دانشکده ادبیات دانشگاه رازی کرمانشاه. vahid_mobarak@yahoo.com

۲- دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات دانشگاه رازی کرمانشاه z.ahmadi.k1374@gmail.com

نمود علم طب و بیماری‌ها در آثار ادیبان قرن ششم

احمد مهدی بیگی^۱، علی گراوند^۲

چکیده

مسئله علم و علم‌آموزی از جمله مهم‌ترین موضوعاتی است که ایرانیان در تمام قرون چه از دوران قبل از اسلام و چه در قرون بعد از اسلام به آن توجه شایانی داشته و همیشه در این خصوص جز سرآمدان در پهنه بیکران گیتی هستند. علوم همیشه عصای دست انسان‌ها در مواقع گرفتاری‌ها و بلا بوده‌اند خصوصاً علم طب که بدون آن شاید جهان امروزی نیز وجود نداشت. از سرآمدان روزگاران قدیم ادبا بوده‌اند که بسیار به علم‌آموزی اهمیت داده و مضامین علمی مانند طب را در آثارشان به کار برده‌اند. این جستار که مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای است و با شیوه توصیفی-تحلیلی انجام شده به بررسی نمود امراض و عارضه‌های موجود در علم طب در آثار ادبای قرن ششم هجری می‌پردازد؛ ابتدا مقدمه‌ای در مورد علم طب و ادبای قرن ششم بیان می‌شود و سپس به بررسی امراض و نظرات بزرگان علم طب و نمود آن در آثار ادبا پرداخته می‌شود، در پایان نیز این نکته برایمان حاصل می‌شود که علم طب جایگاه لاینفکی در آثار ادبای قدیم داشته و ایشان برای پربارتر کردن محتوای آثار خویش از این مضامین طبی استفاده می‌کرده‌اند؛ همچنین لازم به ذکر است که علاوه بر توضیح این اصطلاحات، شاهد مثال‌های شعری هم که ادبای قرن ششم از آن‌ها استفاده کرده نیز آورده شده است تا خواننده با توجه به آن‌ها به درک عمیق‌تری نسبت به این اصطلاحات بیماری‌ها و امراض و دید عموم مردم در قرن ششم نسبت به آن‌ها پی ببرند.

واژگان کلیدی: علم، طب، بیماری، امراض، آثار، ادیبان قرن ششم

۱- دانشجوی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم و انسانی، دانشگاه ایلام، ایران.

ahmad.nehdibeigi14@gmail.com

۲- (نویسنده مسئول) استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم و انسانی، دانشگاه ایلام، ایران.

a.garavand@ilam.ac.ir

بررسی تطبیقی محتوای نهج البلاغه بر اساس نظریه‌های یادگیری

شمسی پارسا^۱

چکیده

یکی از رشته‌های کارآمد در جامعه مدرن امروزی روان‌شناسی است. امروزه روان‌شناسان، برای درک و فهم و تبیین رفتار انسان‌ها، با انجام آزمایش‌های مختلف بر روی حیوانات و انسان‌ها و مطالعه کتاب‌ها و متون علمی مختلف نظریه‌های متعددی را مطرح می‌کنند. یکی از منابع بسیار مهم که می‌تواند به صورت کاربردی راه‌گشای انسان‌ها باشد، متون دینی از جمله نهج‌البلاغه است. این کتاب نه تنها برای پی بردن به شخصیت حضرت علی (ع)، ادراک مکتب او و شیوه تربیتی‌اش حائز اهمیت است، بلکه می‌تواند برای والدین، آموزگاران و متخصصان علم رفتار نیز به کار رود. این کتاب دارای خطابه‌ها، نامه‌ها، اندرزها و سخنان خردمندانه‌ای است که در طی سالیان متمادی مایه تفکر و تأمل در گفتار و رفتار انسان‌ها شده است. در سخنان حضرت علی (ع) مطالب و نکات فلسفی اصیل فراوان است که می‌تواند راه‌گشای انسان‌ها در قرن حاضر باشد. هدف از پژوهش حاضر بررسی تطبیقی «محتوای نهج‌البلاغه بر اساس نظریه‌های یادگیری» است.

واژگان کلیدی: نظریه‌های یادگیری، رفتارگرایی، کارکردگرایی، نهج‌البلاغه.

سیمای اسکندر در داراب نامه طرسوسی

محدثه فرخی^۱

چکیده

آنچه از شخصیت اسکندر مقدونی در حافظه ایرانیان در لابلای متون منظوم و منثور فارسی نقش بسته است از موضوعات قابل توجهی است که پرداختن به آن می‌توان دگردیسی این چهره تاریخی را در متون مختلف ادبی بخوبی مشخص سازد. آنچه مسلم است اینکه اسکندر شخصیتی تاریخی است که در ادبیات فارسی با افسانه‌های مختلفی از وی یاد شده است. تصویر اسکندر در روایات ملی ایران را می‌توان دارای چهار منشا دانست. اول از سنت زردشتی - ساسانی که در آن اسکندر ملعون، گجسته و نابودکننده دین و ایرانشهر است. دوم اسکندری که حاصل رمان کالیستنس است؛ مردی که به دنبال رازهای جهان بوده و تمام عجایب را می‌بیند و در دنیا سفر می‌کند. سوم اسکندر اسلامی شده، مردی که به زیارت کعبه می‌رود و همان ذوالقرنین در قرآن است و چهارم اسکندر ایرانی شده؛ شاهزاده‌ای که از تبار کیانیان/هخامنشیان و برادر دارا پسر دارب است که در مرگ او مویه می‌کند و قاتلان او را مجازات می‌نماید. در این جستار، سیمای اسکندر در کتاب داراب نامه طرسوسی مورد بررسی قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: اسکندر مقدونی، ادبیات فارسی، داراب نامه طرسوسی.

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد رودان، دانشگاه آزاد اسلامی، رودان، ایران

Mohadesehfarrokhi@gmail.com

بررسی جایگاه زنان در عرصه تاریخی تمدن ایرانی_اسلامی

مریم امین افشار^۱

چکیده

پژوهش مذکور با هدف شناخت جایگاه زنان در تمدن ایرانی اسلامی انجام شده که در واقع بیشتر از منابع کتابخانه ای و مرور آثار گذشتگان و همچنین مستندات تاریخی پیش از اسلام و پس از اسلام در ایران مورد بررسی و مرور قرار گرفت. در ایران تا قبل از دوران قاجاریه از حرکت جمعی زنان و نقش آنها در تحولات اجتماعی - سیاسی اطلاع درستی در دست نیست. چند موردی که در کتابهای تاریخی ضبط است، مربوط به نقش آنها در حمایت از سربازان در جنگ با دشمنان است. به طور مثال، در جنگهای طولانی ایران و عثمانی در زمان صفویه، زنان آذربایجان لباس جنگ پوشیده و وارد میدان می شدند. همین که قشون عثمانی به شهر حمله می آوردند، زنانی که در شهر مانده بودند از بالای بام بر سر آنها آب جوش می ریختند. بنابراین، بر اساس شواهد و مدارک تاریخی بیشتر دوران قاجاریه، از آن عصر شروع می کنیم. آغاز حرکت جمعی زنان را باید به دو دوره تقسیم کرد. نخست دوره ای که زنان به علل نارضایتی های سیاسی - اجتماعی ناشی از ضعف دولت در برابر دول استعمارگر خارجی و حکومت استبدادی داخلی به دنبال مردان و به هدایت و تشویق و تأیید آنها به نهضت های اجتماعی پیوستند و به طور مؤثری در این راه کوشیدند. آنها در این راه، از هدفهای مردان پشتیبانی می کردند و خواسته های مشخص نداشتند (مانند نهضت تنباکو و نهضت مشروطیت) در دومین دوره، زنان به فعالیت جداگانه در زمینه مسائل خاص خود پرداختند که حاکی از تحول و پیشرفت این حرکت است و نشان می دهد که زنان در این مرحله آگاهی بیشتری یافته و به عنوان یک گروه اجتماعی مؤثر فعالیت می کنند.

واژگان کلیدی: تمدن، ایرانی، اسلامی، تاریخ، زنان

تقابل انسان و انسان نماها بر اساس حکمت اسلامی در ساختار شعر حافظ

مسعود سپه‌وندی^۱، علی فرداد^۲

چکیده

از برجسته‌ترین ویژگی‌های ادبی شعر حافظ «تقابل» است. تقابلی که بر گرفته از حکمت اسلامی است. او به مدد آن توانسته است کلام خود را از جذبه و مقبولیتی ویژه برخوردار کند. این تقابل حکیمانه غالباً با چاشنی ایهام همراه است و حافظ، رندانه، ظرایف و طرایف آن را با هر مضمونی بیان می‌کند؛ در عین حال خواننده را در گزینش بی‌نهایتی از معنا، رها می‌سازد. حافظ، در راستای اندیشه‌های رندانه‌ی خود، به خلق عالمی برزخی، مبادرت می‌کند که غالباً ساختاری پارادوکسیکال دارد و در این میان خواننده‌ی هوشیار را در گستره‌ای از واژه‌های متقابل رها می‌سازد. در شعر او انسانها دو گونه‌اند: اهل تزویر و ریا و پاک و بی‌غل و غش، این تقابل، یادآور تقابل شیطان با انسان، در روز ازل، بر اساس حکمت‌های قرآنی است. در این میان، تقابل در حوزه فنولوژی هم در واژه‌های متقابل بر قرار است.

واژگان کلیدی: تقابل، انسان و انسان نما، حکمت اسلامی، ساختار شعر، حافظ.

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم آباد. www.masood.sepahvandi@yahoo.com

۲- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم آباد ali.fardad.1487@gmail.com

مقایسه دو باب از مرزبان نامه به لحاظ سبکی

فرخنده میربلوچ^۱

چکیده

کتاب مرزبان نامه یکی از امهات آثار تعلیمی در ادب کهن پارسی به شمار می رود. و به دلیل داشتن نثر مصنوع و متکلف از جایگاه ویژه ای برخوردار است. این کتاب مشتمل بر داستان‌ها و تمثیل‌ها و افسانه‌هایی حکمت آمیز است که مانند کلیده و دمنه از زبان جانوران فراهم آمده است. حیوانات و جانوران به سبب کاربرد تخیلی و تمثیلی که دارند همواره در ادبیات فارسی نقش زیادی داشته‌اند. یکی از قدیمی‌ترین و کهن‌ترین روشهای ادبیات فارسی استفاده تمثیلی از حیوانات است. حیوانات و جانوران به سبب کاربرد تخیلی و تمثیلی که دارند همواره در ادبیات فارسی نقش زیادی داشته‌اند. یکی از قدیمی‌ترین و کهن‌ترین روشهای ادبیات فارسی استفاده تمثیلی از حیوانات است. در این داستانها با پذیرش صنعتی این نکته که حیوانات یا گیاهان یا اشیاء نماینده‌ی انسان‌ها هستند به درس و تعلیمی که از اعمال و رفتار آنها نتیجه می‌شود توجه می‌کنیم و به جای تأملی در نقش شخصیت‌ها و تفسیر اجزای داستان، به پیام کلی حاصل از برخورد شخصیت‌ها و نتیجه‌ی حوادث می‌اندیشیم. نگارنده در این مقاله با بررسی دو باب از نه باب مرزبان نامه به لحاظ سبکی و ادبی می‌خواهد شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در باب‌های کتاب را به وضوح روشن نماید.

واژه‌های کلیدی: مرزبان نامه، تمثیل، حیوانات، سبک ادبی.

آموزه های اخلاقی در شاهنامه

پریسا رستم زهی^۱

چکیده

شاهنامه مجموعه و جهانی است از حکمت، دانش، اخلاق، آموزه های معرفتی و چگونگی با بزرگی و شرف زیستن. حماسه های شاهنامه، خود اندیشه هایی سترگ، والا، ظلم ستیز و بزرگی آفرین را در خود، ذخیره دارند. شاهنامه کتاب شاهان نیست. زندگی بزرگان و امیران و نیاکان فرهیخته، قدرتمند، خداجو و زندگی آموز است. آنجا هم که سرگذشت انیران، اهریمنان و پتیارگان است، سراسر عبرت و پند است. خوبان، همیشه بر بدان و اهریمنان سرانجام پیروز می شوند. کاوه و فریدون بر ضحاک دست می یابند و او را از صفحه ی روزگار محو و نابود می کنند. شاهنامه سراسر آموزه های اخلاقی است. مگر نه این است که فردوسی را حکیم می خوانند. آری او در همه ی فراز و نشیها، در همه ی مقاطع سرگذشتها، در آغاز و پایان داستانها، درس اخلاق و زندگی می دهد. این پژوهش تحت عنوان «آموزه های اخلاقی در شاهنامه» سیری است در آموزشهای زندگی و اخلاقی در شاهنامه، مستند به اشعار حکیم طوس. نگارنده ی این پژوهش، شواهد آموزه های اخلاقی را جای جای شاهنامه، برگزیده و با برجسته ترین آموزه های اخلاقی مندرج در شاهنامه، آنها را با ابیات شیوا، دلنشین و زیبای آن فرزانه و حماسه سرا، پرداخته و توصیف و تعریف ارائه نموده است. همه ی بخشهای این نامه ی باستان روزگار از اسطوره و اسطوره و تاریخ و تاریخ محض، معرفت آموز است. حکیم طوس، فرد و جامعه، هر دو را به چالش و بوته ی تهذیب راستی، درستی، فرهنگمداری و دانش دوستی و خداجویی دعوت می کند. سیر این دعوت و به چالش کشیدن نفس سرکش و رام نمودن طبیعت انسانی را در این پژوهش، از زبان بزرگترین شاعر حماسه سرای ایران می شنویم.

واژگان کلیدی: آموزه های اخلاقی، شاهنامه، فردوسی، حماسه، حکمت، پند.

واژگان فارسی دخیل در عربی و تحوّل صوتی و معنایی آنها

ساره تربیت^۱

چکیده

پیشینه راه‌یابی واژه‌های فارسی در زبان عربی حتی در آثار عربی پیش از اسلام نیز مشهود است؛ واژه‌های فارسی موجود در شعر عرب جاهلی و نیز در قرآن کریم دلیلی گویا بر تأثیر زبان فارسی بر زبان عربی آن دوره می‌باشد. با پیدایش اسلام و رویکرد دانشمندان و ادیبان فارسی‌زبان به زبان عربی، انبوهی از واژه‌های فارسی به سوی زبان عربی سرازیر شد. با گذشت زمان و برگردان برخی از شاهکارهای زبان فارسی به عربی، فرهنگ کهن و درخشان ایرانی، راه خود را در درون زبان و فرهنگ عربی باز کرد و توانست از این رهگذر خدمات شایانی در ارتقای این زبان به عمل آورد. بدیهی است که ادیبان عرب واژه‌های دخیل را عیناً وارد زبان خود نکرده، بلکه تغییراتی لفظی و گاه معنایی در آن به وجود آوردند. در این پژوهش به شیوه‌ی مطالعات کتابخانه‌ای و روش مبتنی بر زبان شناسی تطبیقی، نمونه‌های فارسی دخیل در عربی با توجه به تحوّل صوتی و معنایی آن، مورد بررسی و تبیین قرار گرفت.

واژگان کلیدی: زبان‌شناسی تطبیقی، زبان فارسی، زبان عربی، واژه‌های دخیل، تحوّل صوتی و

معنایی

حکمت موسیقی در تمدن اسلامی

زهرا خاکپور^۱، دکتر هاشم حسینی^۲

چکیده

موسیقی در معنای کلی به مفهوم صورت سازمان یافته یا منظم تعریف شده است و داشتن دو شرط، ریتم و استفاده از ویژگی‌ها یا تجربه زیباشناختی لازمه موسیقی است. شناخت مبدا موسیقی کمک به شناسایی ماهیت موسیقی دارد. موسیقی در تمدن اسلامی تاثیر بسزایی را از نظریات فیلسوفان یونانی در باب فلسفه موسیقی پذیرفته است. تمدن اسلامی مانند فیلتری اندیشه‌ها فلسفه علوم مختلف را، من جمله موسیقی را هماهنگ با شیوه اسلامی در آورده و به حکمت علوم اسلامی درآمده است. در تمدن اسلامی فیلسوفان بزرگی چون کندی که به اولین فیلسوف عرب شناخته شده است به علم موسیقی پرداخته است، اما از آن جهت فارابی را مبدع حکمت موسیقی در تمدن اسلامی می‌دانند که بزرگ‌ترین موسیقی‌شناس در دوران اسلام است؛ به همین دلیل است که فارابی خوانش و درک موسیقی را نیاز به مطالعه فلسفی می‌داند و این نشان از اهمیت علم نظری و عملی موسیقی دارد. وجوه اشتراکاتی بین ارسطو و فارابی در طبقه‌بندی علوم می‌تواند به داشتن وجه اشتراک در زمینه حکمت موسیقی تعمیم داد. هدف از این پژوهش که به روش توصیفی تحلیلی و برگرفته از مطالعات به شیوه کتابخانه‌ای اسنادی است، تاثیر تمدن اسلامی بر حکمت موسیقی است، و پرسش به این پاسخ که: حکمت موسیقی دچار چه تحولاتی در دوران اسلامی شده است؟ می‌باشد. در کتاب احصاء العلوم فارابی، علوم مختلف را زیرمجموعه یکدیگر می‌داند، در مورد موسیقی، آن را تحت علم ریاضی معرفی می‌کند. در بخش دیگری از کتاب با عنوان «الالات المشهوره» به معرفی سازهای مشهور در تمدن اسلامی می‌پردازد و از حیث علم نظری و پرده‌بندی و کوک آنها نیز نوشته است. میتوان چنین نتیجه ای گرفت که موسیقی عملی در ایران باستان و فلسفه موسیقی در یونان با تشکیل تمدن اسلامی به حکمت موسیقی و شناخت و درک ماهیت آن از لحاظ اسلامی و تطابق آن با دوران اسلامی تبدیل گشته است.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، حکمت موسیقی، فارابی.

جایگاه کرامت انسانی در فقه جزایی و مقارنه آن با حقوق کیفری ایران

علی امیر محمدی^۱، محمود قیوم زاده^۲، نادر مختاری افرکتی^۳

چکیده

مهمترین مسائل یک نظام حقوقی سیاست کیفری آن نظام در چگونگی رو برو شدن با جرایم و مجرمین و نحوه اعمال مجازات است. چالش برانگیز ترین سیاست کیفری، مجازات و تقابل یا تعامل با کرامت انسانی است. سیاست کیفری کرامت مدار تعامل کرامت ذاتی انسان با مقررات سیاست کیفری است. سیاست کیفری سیاستی است که در کلیه مراحل از مرحله جرم انگاری تا اجرای مجازات و اعاده حیثیت، کرامت والای انسانی را در رأی و اهداف سرلوحه تمامی برنامه های خود قرار دهد و به کرامت ذاتی انسان ارزش و احترام گذارد. حضرت حق همان گونه که مبدا و منتهای وجود است، مبدأ و منتهای کرامت نیز می باشد و از آنجا که اسماء و صفات الهی عین ذات اوست، عین کرامت و حقیقت و تمامیت آن خواهد بود { هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ } باور داریم که کرامت انسانی به عنوان ویژگی ذاتی آدمی برگرفته از حیث خالقیت خداوند و تکوین است که در مقام تشریح و از حیث شارعیّت خداوند خطوط قرمزی را ترسیم می کند که شریعت از آن عبور نمی کند و فقه نیز به عنوان دانش شریعت از آن پیروی می کند. در اجتهاد شخص خدا باور باید همه توان خود را به کار گیرد و کوشش کند از دنیای مادی الفاظ راهی به دنیای معنوی، پیدا کند تا بتواند خود را دست کم به شریعت نزدیک کند. بنابراین در این رساله مفهوم و مصادیق مجازتهای خود سرانه و نمونه های آن در حقوق کیفری ایران و فقه اسلامی بررسی می کنیم.

واژگان کلیدی: کرامت انسانی، مجازات، شریعت، اجتهاد، سیاست کیفری

۱- دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسامی، زاهدان، ایران

۲- استاد گروه حقوق و معارف، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسامی، ساوه، ایران (نویسنده مسئول)

maarefteacher@yahoo.com

۳- استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه زاهدان، زاهدان، ایران

واکاوی جایگاه فقه تمدنی در احیای تمدن نوین اسلامی

حسین عندلیب^۱

چکیده

هدف از این پژوهش آن است که جایگاه فقه تمدنی را در احیای تمدن نوین اسلامی مورد کاوش و تحلیل قرار دهد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و ایجاد امید احیای دوباره تمدن اسلامی این مهم مورد نظر قرار گرفت که لازم است فقه وارد مرحله نظام سازی شود و تولید ساختارها، سیستم ها و فرایندهای لازم برای تصدی اداره جامعه را به عهده گیرد از این رو علم فقه قطعاً ساختاری متناسب با این مأموریت را نیز احتیاج دارد. بنابراین مأموریت اصلی فقه تمدنی استنباط فرایندهای اداره جامعه در تمامی نظام های تمدنی است. اکنون این پرسش فراروی پژوهش حاضر است که «فقه تمدنی چه جایگاهی در احیای تمدن نوین اسلامی دارد؟» برای پاسخ به این پرسش با روش توصیفی تحلیلی مبانی فقه تمدنی و سیستم فقه تمدنی توصیف و تحلیل و تاثیر آن در احیای تمدن نوین اسلامی نمایان میگردد. یافته پژوهش آن است که فقه تمدنی باید دارای ساختاری یازده بخشی و متشکل از حدود چهل سیستم کلان که با ترسیم این مهم میتوان در راستای تمدن نوین اسلامی گام برداشت. همچنین این مهم مورد تاکید قرار می گیرد که فقه بسان نرم افزاری جهت احیای تمدن نوین اسلامی میتواند ایفای نقش نماید.

واژگان کلیدی: فقه تمدنی، تمدن نوین اسلامی، جهانی سازی، تمدن غربی

۱- استادیار، گروه معارف اسلامی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

Investigating the Intellectual Evolution of Women Against Patriarchy: A Case Study of the Color purple, A Novel by Alice Walker

Farahnaz Yousefi

PhD in English Language and Literature, anitataheri@gmail.com

Abstract

This article considers the evolution of women characters against patriarchy in the selected novel, *The Color Purple*, by Alice Walker. A descriptive method, with the help of the related theories, has been used to investigate this topic. The selected novel has been used as the main reference in this research. There are different female characters in this novel but in the present research the topic is discussed on the intellectual development of Celie, the main female character. The researcher discusses that how with the help and support of other women, Celie, finally gains courage and power in a male dominated society. It is concluded that how during the years Celie gradually develops both mentally and physically through women's bonding, From one side she can release herself from the clutches of her patriarchal husband and from the other side she can constitutes a community of men and women of equality.

Key words :African American Women, Patriarchy, Sisterhood, Character Evolution

The Effect of Group Dynamic Assessment on EFL Learners' Writing of Religious Texts

Maryam Mohammadi Sarab, Omid Tabatabaei, Hadi Salehi, Azizeh Chalak

Abstract

This study aimed to investigate the effect of group dynamic assessment (GDA) on writing of religious texts among Iranian EFL learners. For this aim, the researcher selected 60 EFL learners as the research sample. They were member of eight intact classes. The researchers assigned the classes randomly into two groups .Before, starting the intervention, the writing test was administered as the pretest. The intervention was lasted for ten sessions. In each session, 30-minute was devoted to practicing writing. The topics of writing were based on Nahjul Balagha stories. In the experimental group, the students had to works in groups and then they had to read their writing and graduated feedback was given to them. In the control group, teacher practiced based on conventional method. After finishing the intervention, the writing test as the posttest was administered. The outcome of the study indicated that the participants of the experimental group outperformed in writing religious texts. The results of this study can be effective for language teachers, EFL learners and syllabus designers.

Key words: Group Dynamic Assessment (GDA), writing, religious texts, Nahjul Balagha, EFL learners

The Effect of Motivational Scaffolding on EFL Learners' Reading Comprehension of Religious Texts

Elham Fallahian Sichani, Omid Tabatabaei, Hadi Salehi, Hossein Vahid Dastjerdi

English Department, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

Abstract

This study aimed to examine the effects of motivational scaffolding on EFL learners' reading comprehension of religious texts. To this aim, the researcher selected the participants included 67 EFL female and male EFL learners then after homogenization, 50 learners were selected. Then, they were divided into two groups; the experimental group (n=25) and the control group (n=25). Before starting the treatment, reading comprehension test was administered as the pretest. Then, the researchers employed motivational scaffolding as the treatment in the experimental group for teaching reading text. Lessons of Nahj al-Balagha were selected as teaching materials to this group. The conventional method was used in the control group. The researchers worked with both groups during ten sessions and 30-minute of each session was devoted to teaching reading comprehension. Reading comprehension test was administered as the posttest. The statistical results indicated that motivational scaffolding had significantly positive effect on EFL learners' reading comprehension of religious texts. The findings of this study can be useful for language teachers, language learners and material developers.

Key words: Motivational scaffolding, reading comprehension, religious texts, EFL learners

کاربرد فعالیت های مبتنی بر هوش چندگانه در متون دینی: مقاله مروری

Applying Multiple Intelligence-based Activities in Religious Texts: A Review Paper

Mozhgan Madhkhan, *Hadi Salehi, Omid Tabatabaei, Mohammadreza Talebinejad

English Department, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

Corresponding Author: hadisalehi1358@yahoo.com

Abstract

The present study investigated the application of multiple intelligence-based activities in reading religious texts. An expected feature of every teaching textbook is utmost comprehension; therefore, learners need to be acquainted with intellectual elements that distinct them in amount of learning. Students not only need to learn the religious texts like other subjects but also need to be familiarized with their dominant intelligence in learning. Data analysis is done by comparing data obtained from application of multiple intelligences in learning. The paper inspected the theoretical and empirical sources about multiple intelligence activities in consort with the definition of variables in the literature. Data were collected from several national and international contexts. The results indicated that applying multiple intelligence-based activities can increase teachers' awareness about students' unique characteristics and improve learners' independency in learning. Teaching through intelligence-based activities will form students' operation inside and outside of the classrooms.

Key words: MIBAs, learning, religious texts

Philip Pettit, Jhumpa Lahiri and Two Short Stories

Atefeh Lieaghat

Ph.D in English Literature, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran

sh.lieaghat@yahoo.com

Abstract

This research paper attempts to carry out Philip Pettit's reading of Jhumpa Lahiri's two short stories. A Temporary Matter and When Mr. Pirzada came to Dine are the short stories collection of Interpreter of Maladies (1999). Jhumpa Lahiri illustrates the life of the collection of people who immigrated from their country to find better life. Hence, the idea was developed by Philip Pettit's theory of freedom. To Pettit, freedom as an anti-power removes all slavery concepts and achieves self-mastery. To him, nobody can interfere with somebody's private property as a master and slave. Also, he centers on anti-power as a non-domination. Regarding this, the study attempts to find how the main characters in these stories, convey Pettit's theory of freedom as an anti-power that portraits by Lahiri. This study also tries to show how an immigrant people try to establish an identity for themselves in a new land.

Key words: Jhumpa Lahiri, Philip Pettit, Anti-Power, Freedom.